

140
1970/2

ՀԱՅԿԵՐԱՆ
ՆՈՒՆՈՒՄ

ՀԱՄԵՂՆԱ • Ծ • 1970

მანათი
გომთა

ინდიელი მუმბარი

პოსტკარტა

პირები წარბეზვილი.

ქ. მხარაძის III სპ.
სკოლის VIII კლასი.

პოსტკარტა

ქვემო
თბილისი
უბანი

აბაბი

11.301

საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულებით და პ. ი. ლომიძის
საპროექტო ნაშრომის საფუძველზე შეიქმნა საქართველოს სახელმწიფო
საპროექტო ინსტიტუტი

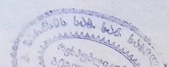
თბილისი ფოტოგრაფიული ა. სააკიძისა.

საპროექტო ინსტიტუტი

• 1970
გამომცემის 44-ე წელი

საქ. კვ. სპ. ინსტიტუტი

უკვლევნი

ქარლ მუზაშვილი

მათავარი ჯიშალ ლოლუა

მ ო თ ს რ ო ბ ა *

წარმოვიდგინე, თითქოს ორთქლმავლის საქესთან ვდგავარ, ორთქლმავალი ვაშლილ ტრამპლებში მიჭქრის. რახრახებს ბორბლები, ქშინავს ლოკომოტივი, შავი კვამლი უწყვეტ ნაკადლ რჩება უჯან... გაცვლი ერთ ქალაქს, მეორეს, მესამეს. ვუახლოვდები იმ ქალაქს, სადაც მამაჩემის საფლავია. არა, საფლავი კი არა, იქ მამაჩემი მელის. მას მემანქანის კვერთხი უნდა ვიმაღე, ხელი აქვს გამოშვებული. გადავიხარე, უნდა ვიმარჯვო, კვერთხის რგოლი მკალაზე უნდა წამოვიცვა...

ფიქრებიდან კახას ხმამ გამომიყვანა, გადავიხედე.
— აქ რას აეთებ? — კახამ ფეხი კიბეზე შემოდგა. — შენთან ვიყავი, დღეაშენმა თქვა, პაპას დასახვედრად წავიდა და დღეიარგაო.

— ამოდი! — ვუთხარი.
კახა ამოვიდა. არაფერი უკითხავს, ისე ეცა სამართავ ბერეკტს და გადმოქაჩა.

— რას სჩადხარ! — ვუყვირე. — თავი დაანებე, არ მოამტკრიო!

კახამ გაკვირვებით შემომხედა.
— ამა ნახე, ახალივითაა, ნულთ არ შეიძლება სული ჩავეულდეთ?

— რას, ამ ჭარის? — კახამ მანომეტრს დაჭრა ხელი.

— ჰო, ამას, ჩავსხამთ წყალს, გავაჩლებთ ცეცხლს და... ნახავ, თუ არ ავამუშავებთ! მართვას პაპაჩემი გვასწავლის.

— ჯერ არ გამოიგონია, მკვდრისთვის სული ჩაედგათ! — თქვა შეცბუნებულმა კახამ და ორთქლმავლის კაბინა დაკვირვებით შეათვალიერა.

— ეს მკვდარი კი არა, გაციებულა! როგორც კი ცეცხლს შევუთებთ, გამოცოცხლდება! — ვუთხარი მე.

კახა ძირს ჩახტა, ერთხანს ორთქლმავლის გარშემო იტრიალა, მერე ბორბლებს შორის შექერა. მეც უკან დავეყვებოდი.

ფართოიანდაგიან რკინიგზას, რომელზეც ეს ორთქლმავლები იდგნენ, ბალახი მოსდებოდა. ორთქლმავლებს ბევრ ადვილას გვერდები გამოგლეჯილი ჰქონდათ.

— ბორბლის ლერქები, დღეში და ყველა მოწყობილობა გასაპოხია, ტოტი და ხეთი უნდა ვიშოვოთ, — ვთქვი გამოცდილ მემანქანესავით. — თუ რაიმე ნაწილი დაგვეკრიდა, იმ ორთქლმავლებზე ავხსნათ და ამას გავუკეთოთ.

— მოდი, ნახე! — დამძიხაა უეცრად კახამ. — რა არის არ ვიცი, გატეხილია! ორთქლმავლის ქვეშ შევჭყვერი. რაღაც ნაწილი მართ-

* გაგრძელება. იხ. „პიონერი“ № 8.

ლაკ გატეხილი იყო. ხელი მოვიკლდე და ვცადე თავის ადგილს დამებრუნებინა, მაგრამ არაფერი გამოვიძლია, კვლავ უშეშოდ, საცოდავად ჩამოვიკიდა.

— განათო იმ ორთქლმავლებს თუ აქვთ ეს ნაწილი, — ვთქვი და უსუნველ გავეყვირი.

— დანტარტისებელი კახა უკვე გამოშვებდა. მეორე ორთქლმავალს ის ნაწილი მივცე ჰქონდა.

— ხედავ, სამი ორთქლმავლიდან ერთის აწყობა ყოველთვის ტყინობდა! — ვთქვი ავტორიტეტულად, წამოვდელი და მისანცემლი ჩავიბერე.

— ეი, — დამთხანნა კახა, — მაგრამ როგორ, უბრალო ქანჩასაღებელი რომ არ გავკახინა?

— ამას ნუ ჭაერობ, ჩვენი სარდაფი სავსეა პაპაჩემის ხელსაწყობებით. თუ დავეჭირდა, დამარტარსაც მოვიტან. არ გახსოვს, პარმენის სახლი რომ ასწყის, ჩვენი დამკრახტი იყო ის! — დავამიძღვე მეგობარს და დავსძინე: — დღევსე უნდა შევედგეთ მუშაობას!

— მე და შენ?! — გაუყვირა კახას.

— მე, შენ და რეზო. ჩემი ბიძაშვილი გოგი ამ ორ დღეში ჩამოვა, ისიც მოგვემხარება.

მოულოდნელად შორაინიდან მომავალი მატარებლის ხმაური შეზოგვეს. ელმავალი სწრაფად გვიბოლოვდებოდა, სამგზავრო მატარებელი იყო — „თბილისი-მოსკოვი“. ვაგონებმა გირაოით ჩავეჭიროლეს და მოსწვევში გაუჩინარდნენ.

— უჰ, რა დრო ვასულა! — წამოვიძახე. — დადამებულა, პაპა საცაო ამოვა ზესტადილიდან.

კალთასთან მივირბინე, ხელი დავსტაცე და აღმართს შევაუყვიე, კახაც უკან მომდევდა. ზემოდან დედაჩემის ძახილი მისისა:

— იმედაა, იმედაა!
იმედა მე ძემეა, როცა დავბადებულვარ, ბიჟის გაჩენა ყველაზე ძალიან გახარებდა, განსაკუთრებით — პაპაჩემს. ასე უთქვამს: ამ ბიჟს იმედა უნდა დავარტავო, ჩემი იმედა მე არისო.

— იმედაა, ბიჟო იმედაა! — გაისმა კვლავ დედაჩემის ძახილი.

— მოვიდვიარ, მოვიდვიარ! — გააძახებ და მივხვდი წყევლა არ ამცდებოდა.

კახა შეჩერდა, შემინებული კურდღლეოვით მიცქერდა, ქორფლი უფრო მეტად დაეტყო ცხვირს, მივხვდი, ზევით აღარ წამოვიდოდა და ვუთხარა:

— წადი ახლა მიწ, საღამოს რეზოს გამოუარე და ორთქლმავალიან მოდიო, მოვილაპარაკო.

— კარგი, — თავი დამძინა კახამ და მოუსვა.

უეცრად მოსახვევიდან ქოჩოთით გამოვიდა პატარა ორთქლმავალი, ცარილი ვაგონები რწყეარწყევით მორჩარხანებდნენ, ჩვენი ვენახის ბოლოს რომ დუპირდაპირდა, ორთქლმავალს სვლას უკლო. კაბინიდან პაპაჩემი ჩამოხტა და აღმართს ამოუყვავა, გახარებული დაველოდე, ვიცოდა, პაპაჩემის თანდასწრებით დედა არაფერს მტყუოდა.

პაპაჩემმა რომ დამინახა, გაუყვირა:
— ამდენხანს არ ავიტანია ეს კალათა? სად იყავი?

ხმა არ გამოიძია, ამ ეი რა უნდა შეთქვა.

პაპამ თავზე ხელი დამადო და ღიმილით განაგრძო:
— რა დროზე უშველი მივირსა და მწყურვალს! ამ კალათაში ხორცი და კარითფილია, დედაშენს სადილი უნდა გავეტებინა.

ზემოდან ისეც გაისმა დედაჩემის გაბრაზებული ძახილი:
— სად წავდი, გიღირსოს მოსვლა შე არდასარჩენს!

— მოვიდვიარო, მოვიდვიარო! — გასმანა ჩემს მაგიერ პაპამ.

ერთხანს უხმოლ მივეყვებოდი ვენახის პირას გატეხილი ბილიკს. ზვრიდან ისრით ყურწინისა და ნეღლი ჩაღის სასამაომეო სუნი მოდიოდა, ისმოდა ფუტკრების ზუზუნები, კრიტიკონების გალობა.

— პაპა, რას ნიშნავს „უზოუუკლოლ დაკარგული“? — ვკითხე, როცა ჩვენს ტიშკარს მივადებო.

— რაო? — მეთხა გაკვირებულმა პაპამ და დამაცქერდა.

— შამაჩემი რატომ არის უზოუუკლოლ დაკარგული? პაპამ ჩემი ბიძები და კალათაზე შიბიხუბა, ერთხანს რადღაცს ვეჭრობდა, თან ჩიბუხს აბოლებდა, ბოლოს თქვა:

— რა ვიცი, შვილო, ასე მითხრეს კომისარიატში: უზოუუკლოლ დაკარგავო.

— მე რას ნიშნავს უზოუუკლოლ დაკარგავო?

— ყველა-ფერს, — ჩამარცვლა პაპამ ისე, რომ ჩიბუხი პირიდან არ გამოულია, მე რე კიშკარი შეაღო და ჩვენი მწვენიელ მოხასხასე ეზოში შევედიო. — რა ვიცი შვილო, — განარჩო პაპამ. — პირველი ომის დროს უზოუუკლოლ დაკარგულები 20-25 წლის შემდეგ დაუბრუნდნენ ოჯახებს. ალბათ არ შეუძლია მამაშენს წერლის განზოგავნა, თვარა ხმეს აუცილებლად მოგვაწყენდნა.

წაუპლი ჩაპრილი ნაზოროში.

ჩვენი, რა თქმა უნდა, ადვილად შეგვეძლო, ორთქლმავლის გამზარდა ხახში წყალი ჩაგვეხლი და ჩამქრალ დუმილში ცეცხლი გავეჩაღებინა, მაგრამ უწინარესყოფილსა ლოკომოტივი უნდა შეგვეჭვებინა. გვიწოდოდა ჩვენს ორთქლმავალს ჩვეულებრივად ევერა, ექშინა. ამიტომ იყო, მთელი ერთი თვის განმავლობაში დაუზარებლად რომ გეუშვარდით.

ოთხივენი: მე, კახა, რეზო და გოგი შევესოდიოთ ხოლმე ორთქლმავალს, ვურახუნებდით ჩაქუხს, ვეუბნებოდით ქანჩეს და ისე ამოვირბოდით ხოლმე მამუტისა და ტრაოტში, რომ ჩვენი გაბანავა ძალიან უჭირდა ისედაც გამერულ ყვიროლას.

მაღე, ჩვენი მუშაობას ყურადღება მიაქციეს უზნის ბიკებმა, ჭირ ეგონათ, თავს ვიციკეთით, ორთქლმავალს სკოლაში შესაგროვებელ ჭარითთვის ვმოდიო, მაგრამ მალე დააწმუნდნენ, რომ არა ეხუმრობდით და ერთ დღეს „დღევანდელი“ გამოგვიგზავნეს.

გახურებულ მუშაობაში იყავით, როცა მალხაზა, გელა და ბუხტი თვის წამოგვადგნენ.

— რა გნებავთ? — ჰკითხა კახამ მოსულებს და ორთქლმავლის ქვეშინდამ თავი გამოყო.

— მოგებნარებთ! — არ დინბა მალხაზა ცრუპენტელა (ყველა ასე ეძახდა მას უბანში).

ამასობაში ორთქლმავლის კაბინიდან გოგი ჩამოხტა და ბორბლებს მიუახლოვდა, თან მასუთიან ხელს ჩვრით იწმენდდა, ცოტას მსახიობობდა კიდევ, ნამდვილ მემანქანეს ბაჰავდა. გოგის, სავროთა, უყვარდა თავის გამოჩენა. თბილისიდან რომ ჩამოვიდა და ჩვენი გადაწყვეტილება განაღდე, არ გაპკვირებდა, ისე მიიღო ეს ამბავი, თითქოს ქალაქში ყოველდღე არემონტებდა ორთქლმავლებს. ისიც დასძინა: თბილისში, ორჯოთისთვის სახელობის ქუჩაში უნდა დასვენებდნენ პაკეში პიონერების ბელიო ავტოპული ვიწროლმადიანი რკინიგზაო და ზედ პატარა ორთქლმავლები დადიან, მემანქანებელი პიონერები არიან და არემონტებენ კიდევო.

— რა გინდათ? — ჰკითხა გოგიმ ჩვენს სტუმრებს. — წაიღეთ, გაიარეთ! — დასძინა მერე და ბორბალს ჩვარი გააღუსვა.

— გავიგეთ, თურმე ორთქლმავალი გაპარვას აპირებთ, — დაიწყო გელამ, — ჩვენც წაშოგებებით!
— გაპარვას კი არა, წასვლას! — გაუსწორა კახამ. — წაიღეთ, შენ ჯერ ხეზე ასვლა-ჩამოსვლა ისწავლეთ, მერე მოიღო და მელაპარაკე.

ყველას გაგვეცინა. გაითრიგა გელაც, თუმცა სხვა მის აღვივლას იტრობდა. არ იკითხავთ, რატომ?
ერთხელ გელა პარმენის ლუგის ხეზე ასულიყო, პარმენის მამნივე გაუღია ეს და ხსიკენ გამოქანებულა. გელას ჩამოსვლა ვერ მოუსწორა. შოშისაგან აჯანყებული პარმენის ჩამოუთრებია, მაგრამ არ უტყვინია, პირით, ჩიტა ლეღვი უქმევია, თანაც უთქვამს, ლეღვი როცა მოვიდნება, მითხარბა და რამდენსაც გინდა, მოგცემო; ოღონდ, თუ შენ ამხანაგები ჩემი ლეღვის მოპარვას განიზრახავენ, მე შეიტყობნებო. ნირწყამბარნი გელაც დათანხმებულა.

— თუ სიამაღებო ამბავი გაახსენა კახამ.
— არ გარჩიან, პარმენისთან მისულიყავი, იქნებ სამადლოდ დამქენარი ჩიტა ლეღვი ექმია! — გაახსენა ახლა რეზომ.

— შენ ჩუმად იყავი, თავგასიებული! — შეუღრინა გელამ, რომელსაც უტყბად გული მოუვიდა და სახე მოხარულ კიბოლიასათი გაუხსდა.

— თავგასიებულს გიჩვენებ, თუ გაკჰამე თაური კბილებში! — დავიღინა რეზო და ამომხედა.
მე ორთქლმავალზე, საცვამლ მილის გვირდით ვიჯექი და მოკაბათეებს ზემოდან დავცქეროდი, ძალიან მინტერესებდა რით დამთავრდებოდა მათი შერყინება. მაღახა და ბუხტული მიხედნენ, რომ საქმე უჩხუბრად არ დამთავრდებოდა და მეგობრის მიუახლოვდნენ.

— ვის აქვებ თაურს, შე მართლა თავგასიებული! — არ დაიხია უკან გელამ და მეგობრებს ყინად გადახედა.
კახა გოგის ამუღავ გაგვირდნენ. მე ძირს ჩამოვსვას არ ეჩქარებოდი, რომ ჩავსულიყავი, ჩხუბი აღარ მოხდებოდა, „სტუმრებმა“ კარად იცოდნენ ჩემი მარცხიანი ხელის ამბავი. მე კი ძალიან მინდოდა შენახა მათი ჩხუბი.

ერთხანს ერთმანეთზე იწევდნენ მამლოყინუებიც, ცხვირი ცხვირზე ჰქონდათ მიდებულნი, ბოლოს გოგიმ ველარ მოითხიდა და მაღახას სახეში მახუთიანი ჩვარი ესროლა. მაღახა წაიბთ დაიხანა, მერე კი ეცა გოგის და გაჩაღდა ხელჩართული ბრძოლა. რეზომ ნაცადი თაური მოიშველია და გელა მწყობრიდან გამოიყვანა, ეს რომ ბუხტუბზე დაიხანა, ეკას დაავლო ხელი და აყვარდა: თაურად აქროდნული თაური იხმარა! ახლა კი ვიყარე, მიწაზე ჩამოვრდი და ბუხტუს უტყერია!

— ახა, გადადარე ქვემი და მოუსვით აქედან, თორემ ხომ იცით!..

მამლოყინუები ბუხტუნით გაგეშორდნენ. თვალს რომ მოგფარანენ, სიცილი ამიტყდა. სული რომ მოვიტყევი, დაიხანე, კახა თვალს ისრავდა.
— რა მოვივიდა? — ვკითხე და მიუხალვოდი.
— არაფერი, რაღაც ჩამივარდა. — იხტიბარი არ გაიტეხა კახამ.

თვლიდან ხელი ავალებინე, უხე დალურჯებული ჰქონდა, როგორც ჩანდა, მუშტი გვიარიანად მოხვედრიდა.

იმ დღის ვეღარ ვიმუშავებ, ჩხუბმა გუნება გაგვიფუჭა, ხელსაწყოები ჩვეულებისამებრ ორთქლმავლის საცუცხურში დავმალეთ და ყვირილს პირას ჩავიდეთ. გავმეშველდით, ტანსაცმელი ნაპირზე დავაწყეთ და ყრონიშფერი მდინარეში შევიტყურეთ. როცა გავგრიდით, კვლავ ნაპირ-

ზე გამოვედით, ტანსაცმელი ამოვიღოვით და კბორჩხალებით სავსე ღელუს მივაშურეთ, რომ ანკარა წყალში ტანი გავგებინა.

მე და გოგის შინ ბიძახედა და გვეგვდა, გოგის წასაყვანად ჩამოსულიყო. მეორე ღელს, ბათუმის მატარებელი გოგის ღელსა და პატარა დას უნდა ჩამოველოთ და გოგისთან ერთად ქობულეთში ზღვაზე წასულიყავით. გოგის ჯერ გაუხარდა, მერე დაიჭიროდა და ჩუმად მკითხა:

— ორთქლმავალს რა უყურო?
— თუ ასე ძალიან გინდა წასვლა, წაიღო ორთქლმავალს ჩვენ შიგნედავთ, — ვუთხარი გულდაწყვეტილმა.

— ახა, არავითარ შემთხვევაში, — იყვირა გოგიმ: — მე აქ ვრჩები!

— აქ რჩები?! — გაუყვირა ბიძახედა, რადგან იცოდა, გოგი ზღვაზე წასვლზე ოცნებობდა.

— ჰო, — მიუგო გოგიმ და მხარზე ხელი დამადო. — ზღვაზე გაისად წავალ.

ბიძახები აღარ მიძალბებია გოგის, დედაჩემისა მოერიდა, არ ეცუწინსო, შეიღს აქ რომ არ ვაჩერებ და ზღვაზე წასვლას ვეგვეწყობი. პაპაჩემი მორიგე იყო, მეორე ღელს სიღამოს უნდა დაბრუნებულიყო.

იმ დღით მე და გოგი ისევ ერთად დავიყვიროთ აივანზე. ვეიყვარდა აქ წავალი. განსაზღვრებით ვეიყვარდა დილა. როცა მზის პირეული სხივი ჩვენს აივანს მოხედებოდა. მერცხლები, რომლებსაც ჩვენი სახლის ერთხელ ჰქონდათ ბუღეები, აფლურტულდებოდნენ, მერე ბუღეებიდან ამოფრინდებოდნენ და ჰკიჭიკით თავს დაგვიტარებდნენ. პაპამ არ მოგვეშველოდნენ, სანამ არ წამოვიცვებდებოდით. ეთხანს მზის ამოსვლას ვეუწყებდით, მერე ვეცდილობით თუნებებს და წყაროზე ვაჭრებოდით.

დილით მერცხლების ჰკიჭიკად გამოგავალივით, სასწრაფოდ ჩავიციედა და წყაროზე დავევიტო, იქიდან პაპაჩემის დაარულ ლეღებს ამოვიტარებ, ლეღეებიდან თეთრ ქლოავზე და აბანოზე გადავიანცვლეთ. გვეყვარდა დილით, ჯერ ისევ გროლი და ნაძიანი ხილის მითმევა. თუმცა დღეაღმამი სულ გვეჩხუბებოდა, უზმოზე ხილით ნუ დაიხეთქეთ უტყებოს.

დილის მატარებელმა რომ ჩამოიარა, ჩვენ უკვე რეზოს სახლის წინ ვიყავით. იგი ჭიშკარში ზანტად გამოვიდა და უსიამოვნო ამბავი გვაუწყა: კახას დღეს გარეთ არ გამოუშვებენ, თვალი ისე გასივია, ორ ნაბიჯზე ვეღარავფერს ხედავსო.

გული დავწყვედა, მაგრამ რას გავაწყობდით, რამდენიმე დღეს ჩვენ სამს მოგვიწევდა მუშაობა.

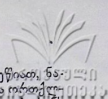
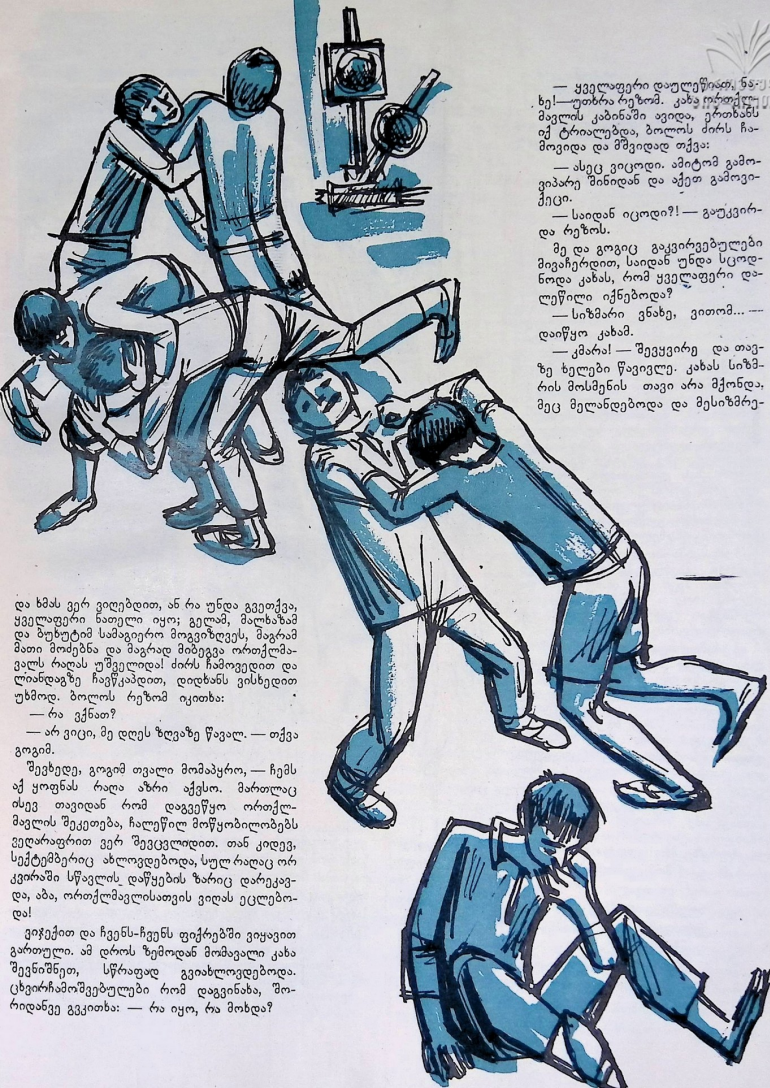
რადმართი ჩამოვიარეთ და დავევიტო. ჩვენი ორთქლმავალი შორიდან ზვიადდა გამოიფურებოდა, იგი თითქოს მზად იყო დასაძერგლად.

ვიწროლიანდაგიანი რკინიგზა გადავიკვერით და ორთქლმავლუს მივაშურეთ. გოგი კიბეზე აბტა და კაბინაში გაუჩინარდა. მე ორთქლმავალს წინიდან შევიხედი, ფარი შევინარე ჩამტყვული და ვამევირდა. ის იყო, აღმოვითვალის უნდა მეყვირა, რომ გოგის ხმა შემომიღმამ:

— ბიჭო, აქ მოდი, ეს რა უქნია!

მე და რეზო მამნივე მასთან ვაგჩნდით. კაბინაში საშინელი სანახაობა გადაგვეშალა: ვიღაც უკუღოს ჩვენი ერთი თვის ნაშრომ-ნაყაფი მივლუწ-მივლუწა, ჩვენი ხელსაწყობიც მიმოვფანტა.

ჩამსხვრეული იყო ორთქლის წინევის მანოვლიანი, სპილომეტრი, თერმომეტრი, წყლის მანომეტრი. დამტყვეული ვეღო სანეხტრეო ბორბალი. დამძრავი ბერკეტი და თითქმის ყველა მოწყობილობა. ისეთ გუნებაზე დავდევქით, დანა კბილს არ გვიხსნდა. შევიყურებდით ერთმანეთს

— ყველფერი დაუღწეოთ, ნაქაღი
ხე! — უთხრა რეზომ. კახა ორთქლ
მავლის კაზინაში ავიდა, ერთხანს
იქ ტრიალუბდა, ბოლოს ძირს ჩა-
მოვიდა და მშვიდად თქვა:

— ასეც ვიცოდი. ამიტომ გამო-
ვიპარე შინიდან და აქით გამოვი-
ძიე.

— საიდან იციდი?! — გუკვირ-
და რეზომ.

მე და გოგიც ვაკვირვებულბი
მივაჩერდით, საიდან უნდა სცოდ-
ნოლა კახას, რომ ყველფერი და-
ღწეოდი იქნებოლა?

— სიზმარი ვნახე, ვითომ... —
ღიწყო კახამ.

— კმარა! — შევეყვირე და თავ-
ზე ხელბი წვაივლე. კახას სიზმ-
რის მოსმენის თავი არა მქონდა,
მეც მელანდებოლა და მესიზმრე-

და ხმას ვერ ვიღებდით, ან რა უნდა გვეთქვა,
ყველფერი ნათელი იყო; გელმ, მალხაზამ
და ბუხუტიმ სამაგიერო მოგვირდეს, მაგრამ
მათი მოძებნა და მაგრად მიბეგვა ორთქლმა-
ვალს რაღას უშველილა! ძირს ჩამოვდილით და
ლიანდაგზე ჩავწყაბდით, დიდხანს ვისხედით
უხმოლ. ბოლოს რეზომ იკითხა:

— რა ვქნათ?

— არ ვიცი, მე დღეს ზღვაზე წავალ. — თქვა
გოგიმ.

შეგხედე, გოგიმ თვალი მომაპყრო, — ჩემს
აქ ყოფნას რაღა აზრი აქვსო. მართლც
ისევე თავიდან რომ დაგვეწყო ორთქლ-
მავლის შეკეთება, ჩაღწეოლ მოწყობილიბებს
ვეღრაფრით ვერ შევეცვლიდით. თან კიღევ,
სეპტემბერიც აბლოვებოდა, სულ რაღაც ორ
კვირაში სწავლის დაწყების ზარიც დაიკავ-
და, აბა, ორთქლმავლისათვის ვიღას ეცლებო-
ლა!

ვიწყებით და ჩვენს-ჩვენს ფერებში იყავით
გართული. ამ დროს ზემოდან მომავალი კახა
შევიწინეთ, სწრაფად გვიახლოვებოდა.
ცხვირჩამოშვებულბი რომ დაგვიწახა, შო-
რიდანვე გვკითხა: — რა იყო, რა მოხლდა?

ბოლა ხოლმე ჩვენი ორთქლმავალი —
აყვამლებული, ათუხთუხებული.

იმ საღამოს გოგი სადგურამდე ჩა-
ვაცილეთ. იგი გულდაწყვეტილი გა-
მოგვეთხოვა და ქიბულეთში წავიდა.

ქალაქი, რომელსაც

სიკვდილი ელის

პირველ სექტემბრამდე სულ რა-
ღაც სამი დღე იყო დარჩენილი, დე-
დამ რომ მითხრა, ხვალ შორაპანში
გაპყვები პაპაშენს და წისქვილშიც
სიმიხილ დაფეციო. ჩემს სიხარულს
საზღვარი არა ჰქონდა. უფრო იმით
მიხაროდა, რომ პაპაჩემის გვერდით,
ორთქლმავლის საყესთან ვიდგებოდი.

შორაპანში, იქ, სადაც მდინარე ძი-
რულა ყვირილს უერთდებდა, პიტა-
ლო კლდეზე აღმართულია ანტიკური
ზნის ციხე. ჩინებულ სტრატეგიულ
აღვივას აგებული ეს ციხე-სიმაგრე
საქართველოზე გამავალ მთავარ სა-
ვაჭრო გზას დარაჯობდა. შორაპანი
იყო ერთ დროს ქართლისა და კოლ-
ხეთის მიჯნა. აქ ყოფილა შორი ფო-
ნი მდინარე ყვირილზე, საიდანაც
წარმოიშვა სახელი „შორაპანი“.

შორაპანმა ყველაზე მეტად მას
შემდეგ გაითქვა სახელი, რაც ქი-
ათურის შავი ქვის დამუშავება და-
იწყეს, ხოლო ვიწროლიანდაგიანი
რკინიგზის გაყვანის შემდეგ იგი
რთულ სარკინიგზო კვანძად იქცა.

აქ ქიათურიდან მომავალი ვიწრო-
ლიანდაგიანი მატარებლები ჩამოდგე-
ბოდნენ ხოლმე. მარჯახეცს ბუნკე-
რებში ცლიდნენ, ბუნკერებიდან კი —
დღი მატარებლის სატვირთო ვაგო-
ნებში. შორაპანშივე ხდებოდა მგზავ-
რების გადასვლა ერთი მატარებ-
ლიდან მეორეში, ამიტომ სადგური
ყოველთვის ხალხმრავალი და ხმა-
ურიანი იყო.

დღით ადრე გამეღვიძა, საჩქაროდ
გადავჯალაქე ორიოდ ლუქმა, მერე
სიმიხილთ საესე ტომარას დავეაღე ხე-
ლი, ზურგზე მოვიგდე და ენოში გამოვივარდი. დედაჩემი
ერთხანს უკან მომყვებოდა და მომძახოდა: ნელა, შვილო,
ჰკუთი იარე, ასი თვალი იქონიე, არაფერი დაგეჯახოს, პა-
პას აველაფერი დაუჭერეთ... კი, დედა, — ვუბასუხებდი
მეც, — ყველაფერს ისე გავაკეთებ, როგორც შენ გავე-
ხარებდა-მეთქი.

ვიწროლიანდაგიან რკინიგზასთან ჩამოვედი და ფერო-
დან მომავალ პაპაჩემის მატარებელს დაველოდე.

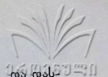
ისიც მალე გამოჩნდა, პაპაჩემს ჩვეულებისამებრ გამო-

ეყო საკმლიდან თავი და ჩიბუხს აბოლებდა. ჩვენს კე-
ნახს რომ გაუსწორდა, ორთქლმავალმა ორჯერ იკვილა.
რაც იმას ნიშნავდა, მოვდივარ და მოემზადეთო. ტომარას
ხელი დაავალე და გვერდზე დადევით. მატარებელმა სიჩ-
ქარეს უკლო და მალე ჩემს წინ ქშენითა და სტვენით
შეჩერდა. პაპაჩემი გადმოიხარა და ტომარა ჩამომართვა.
კიბეზე ავხტი და მატარებელიც დაიძრა.

ქარიდან თავი გავყავი და თვალი გორაკზე წამოდგულ
ოდას მივაყარე.

ჩვენი ოღის წინ დედაჩემი იდგა და ხელს გვიქნევდა.

მეც ხელის დაქნევივითვე ეუბასუხე. მალე გორაკი თვალს მიეფარა და მე ორთქლმავლის საქისკენ შეტვრიალი.

ორთქლმავალი ჩაქჩაქით და რწყევით მიიკვლევდა გზას. პაპაჩემი ხშირად დააყვირებდა ზოლმე და გამუფლებით ფანჯრიდან იყვირებოდა, თან განუწყრელ ჩიბუხს აბო-ლებდა.

ყვირილსა თანდათან დაეშორდი და ახლა ლინდაგის ორივე მხარეს კოლმეურნეობის ზღვრები ვალაიქიმა, შორს კი ჩაქუფრული მთები მოჩანდნენ. პაპაჩემი საქეს თითქმის არ ეკარებოდა, ისე მომჩეხენა, თითქოს ორთქლმავალი თავისით მიდიოდა. „რა კარგია ორთქლმავლის მართე-ვა, — ვფიქრობდი გუნებაში, — დააყვირებ, როცა ვინმე გადავიდგება წინ. საყვირი აუტოლებელი ყოფილა!“ საყვირის შევხედე. როცა კიოდა, ორთქლის ჭავლს უშ-ვებდა.

„თუ ორთქლის საყვირს ვერ გავარემონტებთ, — გავი-ფიქრე, — მაშინ რაიმე სხვა მექანიკური საყვირი უნდა ვიმოივით და ჩვენს ორთქლმავალზე დავდგათ.“

მოულოდნელად პაპამ რაღაც ბორბალი დაატრიალა, თან მანომეტრს შეხედა, მერე კვლავ ფანჯრიდან დაიწყო ყურება. ჩიბუხს ზედიზედ გააბოლა.

— ეს რა არის, პაპა, რატომ დაატრიალე? — ვვითხე და ინტერესებულმა.

— ახლა მალე აღმართი დაიწყება, ორთქლის წნევა უნ-და გაიზარდოს, საწყვავი მოეუბნატე. — განმამბრტა პაპა-ჩემმა.

— პაპა, შეიძლება ორთქლმავლით სილაც ვინდა, იქ წახვიდე?

— სადაც რკინიგზაა, კი. — მომიგო პაპაჩემმა, — ჩვე-ნი ქვეყანა სულ რკინიგზებითაა დასერილი, აქედან შორე-ულ აღმოსავლეთშიც შეგიძლია ამოყო თავი, ოღონდ დი-დი ორთქლმავლით; პატარა ორთქლმავალი მარტო აქ და ბაკურიანში დღის.

— გოგომ თქვა, თბილისშიც არისო, პიონერები მართა-ვენო, — გამახსენდა ბიძაშვილის მონახეობა.

— მართალია, შვილო, მაგრამ ის პიონერებისაა, ესენი კი... ჩვენ, როგორც ხედავ, შუგ ქვას ვხიდავთ, ბაკურიან-ის რკინიგზა კი ერთ ღრის კაპიტალისტს ემსახურებოდა: ხე-ტყის ზიდავდნენ ბორჯომამდე. ახლა სპორტსმენები და დამსვენებლები გადაჰყავს.

— მალე აქ რკინიგზა აღარ იქნება, ხომ?

— რკინიგზა კი იქნება, მაგრამ ფართოლიანდაგიანი. ევროლიანდაგიანს აიღებენ. — თქვა პაპამ რაღაც ნაღვ-ლიანი ხმით.

— რატომ, პაპა?

— ევროლიანდაგიანი არაკონომიურია, ფართოლიან-დაგიანი კი პირდაპირ ჭიათურაში ავა და დიდი მატარებ-ლებით ჩამოვნიდავან პარტანეს, შორაპანში გადატვირთ-ვა აღარ იქნება საჭირო.

— მაშინ შორაპანში რა იქნება? — კვითხე გაკვირე-ბულმა.

— შორაპანი მოკვდება, ქალაქი აღარ იარსებებს, --

თქვა პაპამ, ჩიბუხი წუთით გამოიღო პირიდან და დასა-ძინა: — იქ ვინც კი ცხოვრობს, ყველა ამ რკინიგზას ემ-სახურება; თუ ევროლიანდაგიანი არ იარსებებს, ხალხიც წავა-წამება და ქალაქი დაიკლებს.

— დაიკლება?! — შეგვეითხე დაეჭვებული. თავში ერთ-მა ფიქრმა გაიარა: „ნუთუ ხალხი გააცივებს საყუთარ კე-რიებს...“ პაპას კი ვვითხე: — მერე სახლები, მალაზიები? — ყველაფერს მიტოვებენ და წაყვნი! — თქვა პაპამ დაბევივით.

მინდოდა წარმომედგინა, როგორ აიკრავდა ხალხი გუ-დანაბადს და გზებზე გაიბაწრებოდა. მინდოდა წარმომედ-გინა დაცარიელებული, მკვდარი ქალაქი. თავში ათასნაირი ფიქრი მიტრიალებდა, ორთქლმავალი კი შეუსვენებლად მიმაქროლებდა ქალაქისაკენ, რომელსაც სიკვდილი ელოდა.

უეცრად ელმავლის კივილი შემოგვეცნა. ჩვენი რკინი-გზა ფართოლიანდაგიანს პარალელურად მისდევდა. ფარ-თოლიანდაგიან რკინიგზაზე მატარებელი მოჰქროდა, სწრაფად გვეწეოდა, მალე ალბათ გაგვასწრებდა კიდეც.

— პაპა, სიჩქარეს მოუმატე, არ გაგვასწროს! — მიუუბ-რუნდი პაპას, მერე კვლავ ელმავლისკენ მივიხედე.

— ვერა, შვილო, მაგას ჩვენ ვერ გავასწრებთ, ელმავა-ლი ძალიან ძლიერი და სწრაფია. — მიპასუხა პაპამ, თუ-ცა მაინც მხნედ დატრიალდა, რაღაც ბურკეტო გადმოს-წია, ბორბალი დაატრიალა, მერე ორთქლმავალი დააყვი-რა, თითქოს ელმავალს შესასხა: შეგიზარში ვიწვევ და, თუ ბიჭი ხარ, გამიტოვდი. ვიგრძენი, ორთქლმავალმა სირ-ქარეს უმატა, პაპაჩემის ჩიბუხი გამოიკოცხლა, კვამლს ქულუბად უშვებდა.

ამასობაში ელმავალი გრილით წამოგვეწია. ერთხანს გვერდგვერდ მგებრილით, შევეყურებდი ვეებრთელა ცისტერნებს, რომლებიც თანდათან წინ გარბოდნენ.

„მოინდომე, მოინდომე, ჩვენო ორთქლმავალი! — ვუ-ყვიინებდი გუნებაში. — აი ასე, ჰო! მოინდომე, ცოტაღა დაგრჩა“. ორთქლმავალს კი მეტი აღარ შეეძლო, სულს ძლივს იოქვამდა, დაღლილივით ქოშინებდა...

დიდი მატარებლის უქანასკნელმა ვაგონმაჩი ჩაგვრიალა და მალე თვალს მიეფარა. უცბად ვიგრძენი, რომ ჩვენი ორთქლმავალი ამაღლდა, — აუღლეს თავზე მოკვეცილი. ქვევით, სილაც ეკრიბილას პირას, ისევე გამოჩნდა დიდი მატარებელი, ერთხანს თავზე დავეცქირდი, მერე ვვი-რამში გაუჩინარდა.

— უჰ, რა კარგი იყო! — აღმომხდა ჩემდაუნებურად, მერე გულდაწყვეტილმა ჩავილაპარაკე: — როგორ გაგ-ვასწროს!..

— მართალია, გაგვასწრო, მაგრამ აქ, ამ მთავზე, ის ვერ იბოგინებდა! — გამამხნევა პაპაჩემმა და ჩიბუხი მოქანა.

ეს მართალი იყო. ჩვენ კიდეც უფრო ზევით-ზევით მი-ვიწვევდით. გზა კვლევში იყო გაჭრილი, ზემოდან კვამლით გამურული პიტილო გადმოყვლებულყო.

მალე ისევე გავივადეთ და შორაპანიც გამოჩნდა. რკინიგზის გასწვრივ სატვირთო მანქანები მიმდლიოდ-

ნენ, მუშაობდა ექსკავატორი, ხელს გვიქნევდნენ მუშები, მოშორებდნენ თეთრი, ორსართულიანი საცხოვრებელი სახლები მოჩანდა.

— ხედავ, მშენებლები უკვე მუშაობენ, ფართოლიანდაგიათ გაყავთ, — მიიხრა პაპამ.

— ფართოლიანდაგისათვის მშენებლობას რომ დაამთავრებენ და ამ რკინიგზას აპყრიან, შენ რა უნდა ქნა, პაპა?

— ეეჰ! — ამოიოხრა მოხუცმა. — რა უნდა გქნა! — შინ დავჯდები. მე და ჩემმა ორთქლმავალმა ჩვენი დრო მოვქმეთ! — პაპამ ხელი თავზე დამადო და ჩაფიქრდა.

რამდენიმე წუთს უხმოდ ვაცქეროდით მშენებლებს, მერე პაპა საჭეს მიუბრუნდა, ორთქლმავალი უკვე ლიანდაგების ისრებში მიიკვლევდა გზას, ბოლოს შეეჩერდით.

ძირს ჩამოვხტი. პაპამ ტომარა მომაწოდა და თვითონაც ჩამოვიდა, ერთხანს ერთად მივიდიოდით. საღისებუტყეროს რომ მივუახლოვდით, პაპამ მკითხა:

— წისქვილამდე გზას ხომ გააგანებ?

გამეცინა, პირველად ხომ არ მივდიოდი წისქვილში. მთავარ ქუჩაზე გამოვედი, ყოველივე გულისყურით ვაკვირდებოდი, მაგრამ არაფერს და არავის არ ეტყობოდა, რომ ქალაქი უნდა მომეკვლიათყო.

მთავარი ქუჩიდან ბილიკზე გადავედი და ყვირილზე გაბმულ ბეწვის ხილს მივადექი. პირველად ამ დაკიდებულ ხილზე დედამ გამიყვანა, მაშინაც წისქვილში მივდიოდი. მახსოვს, ხილი რომ დაირწა, ძალიან შემეშინდა...

წისქვილში რამდენიმე კაცი იყო, ისინი რიგში იდგნენ. მეწისქვილემ, თოვლივით თეთრწყვერა მოხუცებულმა, მიიხრა, შენი საფეკავი საათანხევარში იქნებოდა მზალი. ამდენი ხანი წისქვილში რა გამოჩერებდა და მეც ვარეთ გამოვიდი.

შუადღე გადასული იყო, მაგრამ მაინც ცხელიდა. იქვე, წისქვილის უკან, თხმელნარის ჩრდილში ჯირკლე ჩამოვყექე და ჩაფიქრდი. ერთი მხრიდან დოლაბების ხმაური მემოდა, მეორე მხრიდან კი წისქვილის ბორბლებზე მის-

ვებული წყლის შხული. ამ შეხმატებლებულმა ჩემგმა თანდათან სიზმარულ ბურუსში ვადამისროლა.

დავდივარ დაცარიელებულ, უსიცოცხლო ქალაქის ქუჩებში, კაცის ჭკანება არსადა ჩანს; ჩიტებიც კი აღამიანთა კვალს ვაპყლიან; თავისუფლად დანავარდობს ქარი და აჭრიალებს ლიად მიტოვებულ კარ-ფანჯრებს, დაფრიალებს ქალაქებს.

ნუთუ ერთი მოსახლე მაინც არ დარჩა?! შევდივარ ბინებში, ვევირი, მაგრამ ჩემს ხმას უკანვე მიბრუნებს ეჭო.

ქუჩებს ბალახი მოსდებია, მყარალაბას და ვაციყვერას ასფალტი ამოუხეთქავს. ძველი, ვიწროლიანდაგისანი რკინიგზა შემხნარს დაუფარავს, რელსები ენგს დაუხრავს...

ერთ გოზში ონკანი დარჩენიათ ღია და წყალი თქემით მოედინება. ვუახლოვდები, ვახტურებულ შუბლს ვისველვებ, მერე ონკანის დაეკეტა მინდა, მაგრამ არ ეკეტება. მოშლილია.

— ექებეი! — ეძიახს მთელი ხმით. მაგრამ ჩქამიც არსადიან ისმის.

მოულოდნელად ქუჩისპირას წამოწოლილი ძალი შევნიშნე. იგი ნაღველჩამდგარი თვალებით ვაკვირვებულ შემომცქერის: „ვინა ხარ და რა გინდაო“.

— საცოდაო ძაღლო! — ვეუბნები, — ასე როგორ ვაგვიმეტეს, აქ მარტო რად მივატოვებ?

ძაღლმა უფოთლო ხედა, რომელსაც უამრავი ყვავი შესეოდა და ავებდიითად ჩხაოდნენ. ერთხანს უყურა, მერე თავი დახარა და გაირინდა. მივხვდი, მერაფერს შევავებინებდი და გზა ვანვავრებე.

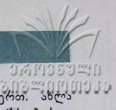
უცებ რადაც ხმა ჩამესმა. თვალს ვავახილვ, მეწისქვილე მეძახდა: ბიძიკო, შენი საფეკავი მზად არის და წაიღეო.

სიმიინდის ფეკვილიანი ტომარა წამოვიკიდე და მეწისქვილეს გამოვეფოხე.

პაპაჩემის ორთქლმავლით საღამოს ისევ შინ დავბრუნდი.

დასასრული შემდეგ ნომერი.

ამ რამდენიმე ხნის წინათ სატელევიზიო ეტრნალ „საპოვნელაში“ მახარაძის მე-2 საშუალო სკოლის მე-9 კლასის მოსწავლემ მზია შეწირულმა ლექსები წაითხა. მისი ეს ლექსები ჭერ ჭველივით შრიალებს და თან გვაიმედებს, რომ უთუოდ გაიზრდება, უთუოდ დაბურდება...
იმ ლექსებიდან დამამახსოვრდა — „მე ვალაკტიონს ვხატავ“.
რა კრძალვა და თრთოლვა, რა სიყვარული და მოწიწება იგრძნობოდა

აი, რას მწერდა გოგონა:
„რა გაღვლებსო, მწერო, ახლა ოლიმპიდა იწყება და ვფიქრობ როგორ გამოვა ჩვენი სკოლა. გარდა ამისა, მთავრდება ლენინური ჩათვლები. როგორ ჩათვლიან ჩემი კომკავშირელები? მისში მოსკოვში წავალ კომკავშირის 16-ე საკავშირო ყრილობაზე, ვის ვნახავ იქ, როგორი იქნება დედაქალაქი.
მესამე მეოთხედიც ხუთეზზე დავამთავრე. რას მიშხადებს მეოთხე?

**ნარკობა
მშაპაჰ**

იჭაქლა...

ამ ლექსში, რომლის ლირიკულ გიმირს სურდა ზეგსზე ძლიერი დეტაბების დახატვა.

...„პოლა, მოვეძენე ძველი ფუნჯი და

ქალაღი ფერებს ვანდე, და ჩემს წინაშე ხაზები უკვე გაიცხლებულებს გვანდენ. ზეგსზე დიადი და ყოვლისშემძლე ღმერთის დახატვა მსურდა, თუმც არ ვიცოდი ვის, რას

ვხატავდი, მივენდე ხელებს, სულს და... ო, საოცრებაც, ამას რას გხედავ! სივრცეს შემახზოს ვატან, მე პოეზიის ღმერთს ვხატავ ახლა, მე ვალაკტიონს ვხატავ“.

მზის ახლა ბევრი საქმე და საზრუნავი აქვს.

სწავლა — ეს უპირველესი და უზნიშვნელოვანესი. მერე — სასკოლო კომკავშირული საქმიანობა, მზია ხომ კომიტეტის მდივანია!

უცხო ენის დაუფლება და, რაც მისიც ყველაზე მთავარია, — ლექსი. ლექსის დახვეწა და სრულყოფა, ვარჯიში...

ამ დღეებში მზიას ბარათი მივიღე.

მაგრამ ყველაზე, ყველაზე მეტად სასიხარულო და სასიყვარულო ლექსია ჩემთვის.

მართლაც და, არ არსებობს ჩემთვის უფრო დიდი ბედნიერება, ვიდრე კარგი ლექსი“.

შემდეგ მზია ყრილობის შთაბეჭდილებებს მიზიარებდა. გახარებულია გოგონა, კომკავშირელთა საკავშირო ფორუმის დელეგატად აირჩიოს. ამ დამსახურებამ მას პასუხისმგებლობის გრძნობა გაუორკვეცა: პასუხისმგებლობა კარგი ლექსისათვის, კარგი სწავლისათვის, კომკავშირული შემოაბისათვის, ამხანაგების მიმართ...

ჩემი თხოვნით მზიამ რამდენიმე ახალი ლექსი გამომიგზავნა. ერთი მათგანი — „ახალგაზრდობა“ სწორედ ამ ყრილობის შთაბეჭდილების უშუალო ანარეკლია, თპტიმისტური და საზეიმო.

„ყველა ოცნების ერთად ახდენა, იმედო ყველა ქვეყნის, დროისა, ნერგი პატარა, ხვალ რომ გახდებთ ის, რაც გულუხვად ნათვის მზისხამს.

ს აქართველოს კომკავშირის 28-ე ყრილობის პრეზიდიუმში მოსწავლისფორმიანი ერთი გოგონაც იჯდა.

შესვენებაზე გოგონას ფოტოგრაფორტირები შემოეხვივნენ, ერთმა ყრილობის საპატიო სტუმართან, საბჭოთა კავშირის კოსმონავტ გორბატკოსთან ერთად ვადაულო სურათი, მეორემ, — ჭადრაკში მსოფლიო ჩემპიონთან ნონა გაფრინდაშვილთან, მე-სამემ — სახელგანთქმულ მექანიზატორთან ნაზირბოლა ხასაიასთან...

გოგონას თვალები უციმციმებდა, ლოყები შეფეკლოდა და მორცხვად იღიმებოდა, უზომო სიხარულს ავსო. ამოდენა დარბაზი ახლა მის სულში ხმაურობდა, ეს საზეიმო განწყობილება ენამებოდა მის ფიქრსა და განცდას.

— ჩვენს მზიას ხომ იცნობ? — მიკითხა ყრილობის დელეგატმა იური მაგალობლიშვილმა.

გეგმვა

ამ მითავასაბული სახითი ხელოვნების ნიჟაშანი მოგაზროდეს მისთარბი არაზღის რასთაფლიზარ საშვინიკო-ბიოლოგიკი კაბინისი ფონდინ-დან.

საინტერესო
რეკვიზიტები
პროექტი

1

არდაფში ორივე კედლის ვასწვრივ დეიდა დაროს თაროები ნეესტიმა და ზედ ათასგვარი ძველმანი მოეთავსებინა.

კუთხეში საცოდავად მიუძუღოლიყ დაქანგული ლამაზა. გატეხილი, ჭეარტლიანი შუშა ჩაფხუტევით ეხურა თაფხე, ძირგავარდნილ ქვაბებს ექინდა, ღუმელცა სთვლემდა. ამისი საყვამლე მილი ქირაფის კისერს მოგაგონებდა, მაგაი-ლის ფეხი კი სიცვიისაგან კანკა-ლებდა და ვერ დაეძინა.

— ეეს!.. — წამოიძახა მაგილის ფეხმა. სული როგორ გვეტეხება ამ ნესტიან სარდაფში! საწყალი ჩემი სამი ძმა, როცა ოთხივეს ახალი ქული გვეხურა, ვინ გავიბედავდა აქ შემოტანას! ქვაბებმა ხმაურზე თვალები და აჭუბატეს და ამოიხობრეს:

საირვეში ირმის რქებით
გაკვლული გზა“.

ახალგაზრობა — რაც არ
მარცხდება,
ახალგაზრობა — წვიმა და ელვი,
ახალგაზრობა — რაც არ
დაცხრება,
ახალგაზრობა — ზღვები და
ღლევა“.

სხვა ლექსებში სხვაგვარი და-
ფიქრებაა.
მზიასათვის შეუმჩნეველი არ რჩე-
ბა ყვეფილებით დაფარული ნაბილი-
კარი, რომელსაც რომელიდაც ბოქ-
ლომდადებულ, მიტოვებულ ჭიშკარ-
თან მივყავართ. მას აფიქრებს ამ ჭი-
შკარის ბედი, ბალახით დაფარული ბი-
ლიკი და მოუწოდებს ადამიანს ამ ბი-
ლიკზე სასიარულოდ, რათა ბალახი
არ მოედლოს გზას. ის ფიქრობს ან-
თებული სანთლის ბედზეც, რომელიც
თუმცა მალე ჩაიღვინდება, მაგრამ სა-
უკეთესო მოგონებად დატოვებს სი-
ნათლეს, რომელიც სხვებს აჩუქა.

„ჩემი ცხოვრებაც მსურს სანთელს
ჰგავდეს
გარშემო სხივთა კონა დაიწნას,
ღე, ირგვლივ ბნელში ნურვინ
დარჩება,
რაკი ავენთე, უნდა დაეიწვა“.

მზიას კალამს ეკუთვნის ეს ხალისი-
ანი სტრიქონებიც:
„მიყვარს ეს ზღვა, მეზობლიც და
დაქანტულიცა.
მიყვარს ჩემი საქართველოს
დახატული ცა.
მიყვარს ბალი და ვენახი,
საბუღარი მზის,
ცაზე მთავრე ვარსკვლავებში
მედღოდურად ზის.
მიყვარს ჩაის და ვარდების
მოშრილი ზღვა,

მზიის
მანიკალი

მზიის მანიკალი

მთაში იმდენი თოვლი მოვიდა,
სუნთქვა შეუკრა ზვეში მდინარეს,
ბარშიც მოთოვა, ჩვენი ოდიდან
ადარ წვეთავდა წყალი იმ ღამეს.

მერე თქვა: ასე თუ კი ითოვა,
ვედარ მივათ ხალხი ღუმელზე.

შემდეგ ფიქრებით მთებს აყვავა მადლა,
გულში ჩაიკლა ძნელად სათქმელი:
— ეს ზამთარი და ამ თოვლის ნახვა
ნომ არ არის უკანასკნელი.

— ჩვენც კარგები ვიყავით თავის დროზე.

— ოოხ.. ჩემო კარგებო! უწინ მეც კარგი ვიყავი, — წაიბურტყუნა ლამპამ. — მთელ სახლს ვანათებდი, ახლა კი, ხომ ხედავთ, სული მიჭრება ამ ჭურღმულში.

— ყველანი კარგები ვიყავით თავ-თავის დროზე. მაგრამ ალბათ ყველაფერს თავისი დრო აქვს...

უცებ ეზოში პიონერმა გოგონამ შემოიხედა, რომელსაც ცოცხალი თვალები ჰქონდა და აქეთ-იქით ცნობისმოყვარეობით იციქოებოდა. მან იქვე მდგომ ამხანაგებს გასძახა:

— ბავშვებო! ბავშვებო! მოდი ამ სარდაფში ჩავიხედოთ.

ძველმა საგნებმა საუბარს თავი ანებეს და რაღაცის მოლოდინში გაიზანაწენ.

ბავშვები სარდაფში ფანჯრიდან იყურებოდნენ. ეზოში მოთამაშე გოგონას შეეკითხნენ:

— გოგონა, ეს სარდაფი ვისია?
— აგერ მესამე სართულზე სა-ვარძელში მოხუცი ქალი რომ თუღუშს, იმისია.

პიონერები ხტუნვა-ხტუნვით ავიდნენ დარო დეიდან კიბეზე და თავაზიანად მიესალმნენ.

— დეიდა, მოგვეცით რა, თქვენს სარდაფში რაც ხარახურაა! ჯარის ვაგროვებთ...

— თქვენ კი გაიხარეთ, შვილებო! დაეუძღურდი, ჯანი არ მომდევს, რომ გადავყარო. — თქვა დარო დეიდამ.

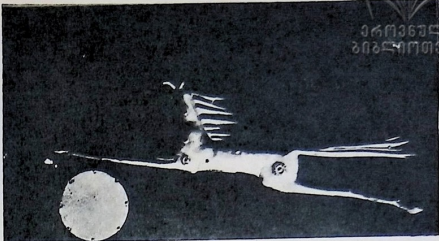
პიონერებმა მოხუცს მკლავში ხელი მოჰკიდეს და კიბეზე ჩამოსვლა უშველეს.

დარო დეიდამ სარდაფის კარა გააღო. ბავშვებმა ერთიანად წაიღეს ჩვენი ნაცნობი ძველი საგნები და დიდი სიხარულით გაუღდნენ გზას.

სარდაფში დარჩა ყველაისაგან მიტოვებული, მაგიდის ფეხი.

ნანა პრივოლია,

ბორის ძნელაძის სახელობის პიონერთა და მოსწავლეთა რესპუბლიკური სასახლის ნორჩ შემოქმედთა კლუბის „მოიების“ წევრი.

პრივოლია
პრივოლია

ბ ი რ ა ნ ი

ბემან კიკვაძე
ვანის გ. ტახიძის სახელობის საშუალო სკოლა, X კლასი.

ა ბ რ ი ლ ი

დადგა აბრილი წყნარი,
ვარდთა სურნელი ჰქრის;
ქარი, მსუბუქი ქარი,
ხეთა კენჭეროს ხრის.
ჰყვავის მთები და ბარი,
მათი ცქერა რად ღირს!
მღერის მზიანი დარი,
იყინის ტოტი ხსი.

ია, გზის პირას მდგარი,
თითქოს თვალია ცის.
...დადგა აბრილი წყნარი,
სუნთქვა შემოჰყვა ზღვის.

დათო ხოშბარია,
თბილისის 57-ე საშუალო სკოლის IV კლასის მოსწავლე.

ფ ე ხ ბ უ რ თ ი

ბ. გ. თ. ო. შ. ი ა
თბილისის მე-2 განაწარმლებული სკოლის მე-2 კლასი.

ისევე

ცვრიან ბალახზე მორბის მაცვალა,
დილაა, სინათლემ ხელები მოითბო.
ბოსელში კვამლი დგას ჩამჭრალი კვარისა,
სისხანზე თავილომ ბოროლა მოიგო.

თბილი ოხშივარი ასდის ბოროლას,
ბოსელში რძისა და ბალახის სუნია, —
ბაგაში მომცდარა ხასხასა ბალახი,
წუხელის თავილოს პირი არ უხლია.

ფლოსტების ფრატუნთი გამორბის ბებია,
მაცვალა იცინის, — ნიძლავი მოიგო;
„ტყუილა მორბინარ, ბებია სალომე, —
საფურეს მავიფრად, სახარე მოიგო“.

„უი, ჯა!“ — ადგილზე გაშეშდა ბებია,
ლოყანზე მოისხვა დამჭენარი თითები.
„სახარე სჯობია, — კალოზე წავიყვანთ“ —
ყვრიან, დახტიან პატარა მიჭები.

ლელა ხანიძე,
გორის II საშუალო სკოლის
VII კლასის მოსწავლე.

კაფიუც ჩიოც

კაფიუც ჩიოც

*
პირველკლასელი პანის შინ
გახარებული დაბრუნდა.
— ბებია, იცი დღემ მასწავლე-
ბელი დამელაპარაკა!
— რაო, რა გითხრა?
— წყნარად იჯექი, თორემ გა-
რეთ გაგადგებო.

*
მასწავლებელი:— პეტერი, ეს ში-
ნაარსი შენი დაწერილია?
პეტერი: — დიახ, ბატონო მას-
წავლებლო, სათაური მე თვითონ
დავწერე, მაშამ მხოლოდ ტექსტა
დამიწერა.

*
— ფრანც, რატომ სტირი?
— შეცდომით ჩემი კამფეტი შეე-
ქამე.
— მეერე, ეს ხომ შეცდომ-
არაა?
— მე მეგონა, ის კარილის კა-
ფეტი იყო!

*
— შევილო, არაფერს არ დაკარ-
გავ, თუ კარგად გაზრდილი ხარ.
— კი მაგრამ, დასაჯლოდ ადგილს
რომ დევკარგავ ავტობუსში?!

*
— რამდენი გრადუსი სითბოა
ოთახში?
— თვრამეტეტი.
— გარეთ?
— ხუთი.
— მაშინ გევალოთ ფანჯარა და
ოთახში 23 გრადუსი იქნება.

გერმანულიდან თარგმნა
◆ შალვა მელუხაძე,
თბილისის I-ლი საშუალო სკოლის IX
კლასის მოსწავლე.

შპლის ნუკარი

ნ. მამისაშვილი.
მცხეთა, რვაწლიანი სკოლა.

ბამან კიკვიძე.
ვანის, გ. ტაბიძის სახელობის
საპ. სკოლა, X კლასი.

თოვლი მოდის, თოვლი მოდის,
ციდან ცვივა ფიფქები,
ცივაობენ, გუნდაობენ,
ციცქნა გოგო-ბიჭები.
თოვლი მოდის, თოვლი მოდის,
ციდან ცვივა ფიფქები,
გამო გარეთ, გიგა ბიჭო,
შინ როდემდე იჯდები?
ვიგუნდაოთ, ვიცვიკაოთ,
გაგასართ გულეები,
ბე, გამოიდი, შენ ამდენხანს

ჩაცმას რატომ უნდები?
გამო გარეთ, თორემ ციგას
წაგართმევენ ბავშვები,
როს გამოხვალ საცივაოდ,
ცარიელი დარჩები!
თოვლი მოდის,
თოვლი მოდის,
ციდან ცვივა ფიფქები,
ცივაობენ, გუნდაობენ,
ციცქნა გოგო-ბიჭები.

ნათელა რამზიანიძე,
ლაგოდები. სოფ. თამარის საპ. სკო-
ლის მე-8 კლასის მოსწავლე.

— შე საძაგელო, შე დაუნდობელო, — ის-
მოლა ბალიდან პატარა ლიანას გაბრაზებული
ხმა და ფეხების ბაკენი. — გოგონა აწმეტუ-
ნებულ ლეკვს ყურს უწევდა. იქვე ახლოს კი
შეშინებულნი წიწილა განაბულიყო და ლეკვს
საციოდავად უყურებდა — კიდევ არ მიკბინო-
სო. ლიანა არ ცხრებოდა. ტუქსავდა და ტუქ-
სავდა ბაბრისა. გული რომ იჯერა, წიწილა
ფრთხილად აიყვანა და მოეფერა.

— კარგი შეილო, ნულარ ეჩხუბები, ამის
შემდეგ აღარაფერს დააშვევს ბაბრია. — გა-
მოესარჩლა პატარა ლეკვს ლიანას დედა და
შეასვენა — ძაღლს სალაფავი დაუდგო.

— არაფერსაც არ მივუტან, უნდა დაისჯოს!
— ამბობდა გოგონა და წიწილას ნაქერში აბ-
ვევდა. ბაბრია წყლიანი თვალებით უყურებდა
ლიანას, საციოდავად წმეტუენებდა და შერი-
ვებას ითხოვდა. რაკი ვერაფერს გახდა ვანა-
წყენებული ჩიხურში შევიდა. სალაფავს ზე-
დაც არ შეხედა, მიწვა და თავი თათებში ჩარ-
გო. გოგონა წიწილას ეფერებოდა და თან
ლეკვს უთვალთვალებდა, უნდოდა იმასაც მი-
ფერებოდა, დანაშაული ეპატიებინა, მაგრამ
თავს იკავებდა, უნდა დაისჯოსო.

მოსალამოვდა. წიწილებმა დაიბუღეს და
გოგონა მარტო დარჩა. ო, როგორ მოენატრა
თავისი ბაბრია, როგორ მოუნდა იმასთან თამა-
ში. ბოლოს გულმა ვეღარ გაუძლო და ჩიხუ-
რისაკენ გასწია. ძაღლი ისევ ისე იწვა. ლიანას
ხმაზე თავი არც კი აუწევია, ნაწყენი იყო...

მეორე დღეს ლიანამ იხვის ქუჭულები ნაკა-
დულთან ჩაალა. ქუჭულებმა წყლის დანაბ-
ვაზე ფრთა გაშალეს და შეცურეს. თურმე ერ-
თი მტრიარა წიწილა ამათში გარეულოყო. ის-
ქუპა და ისიც წყალში არ ჩახტა! ნაკადულმა
წიწილა გაიტაცა. გოგონამ ტირილი დაიწყო,
უკან გამოვიდა. უცბად სად იყო, სად არა,
საიდანღაც ბაბრია გამოხტა და წყალში გადა-
ეშვა. გასაბეზულმა ლიანამ აღარ იცოდა რა
ქნა. პირუტყვმა ნახად ჩაასო კბილები წიწი-
ლას და ნაპირზე გამოიყვანა. გაწუწული ლეკ-
ვი მორჩილად იდგა. გოგონამ ბაბრისა თავზე
გადაუსვა ხელი, ლეკვი სიამოვნებით ვაინაბა.
გულში უხაროდა, რომ დანაშაული გამოისყი-
და.

ნანა გომეზიანიძე,
თიანეთის საშუალო სკოლის IX
კლასის მოსწავლე.

ბ ა შ .

ლ. მინთაშაშვილი.
6 წლის.

გამოქვეყნდა

ჩემი სიმშობელი

ეს შემოდგომაც შეენის

სამშობლოს,

კრიალებს ზეცა ჩემი მამულის.

ირგვლივ ფერდობებს ნაცნობ

ფერდობებს

ყვითელ-წითელი ასლით აღმური...

თითქოს დროშები, თითქოს დროშები

გამოაფინეს ასი, ათასი...

მე დავიბადე, მე გავიზარდე

ამ მოვლვარე ქვეყნის კალთაში.

ამ აღმოდებულ მთათა კალთებზე

მე მოკრძალებით მივდევ ბილიკებს...

და ჩემი ქვეყნის დიდი ტრფიალით

ძალმოცემული სავალს მივიკვლევ.

ბ ა შ . ლ. მინთაშაშვილი 6 წლის

ჩ ა ზ უ ა

გაზაფხული დადგებოდა,
„ხეში წყალი ჩადგებოდა“,
და ბაბუს გული უკვე
სახლში აღარ უდგებოდა.

იყო საქმე თუ არ იყო,
იგი ხელს არ აჩერებდა,
თუმცა მხრებზე, მოქანცულზე,
წლები სცემდა ჩანჩქერებდა.

● ბაპარ შარაზაძე

ქ. ონის 1-ლი საშუალო სკოლის IX
კლასის მოსწავლე.

ჭეანთე

ასხლტება მთიდან ზათქით, ხმაურით,
და მის გრიალზე თრთიან ხეები,
არყვებს დაღეწავს, კლდეებს ჩაუვლის,
ახეულდებიან ბნელი ხეები.

უმალ მოსრესავს მთის ნაკადულებს,
თავაწყვეტილი მისი ხეთქება,
და მერე, როგორც შმაგი, ლომგული,
ჩავა და ხეში ჩაიჩხება.

მკერდს გადაუღრღნის მალი მდინარე,
დაჭერილს, დაფლეთილს გზაში დატოვებს,

დაბარბადება მორევში მთვარე,
ჭალებზე იორს გაიმართოვებს.

გააფხიზლებენ სამგორს თუ სიონს
სიცოცხლით საესე მისი ტალღები.
ოდიოგან ასე ულოდნენ იორს
სამგორში, როგორც დედას ბალღები.

წ ა ზ უ ა

შენ ჩემი პაპის მიწაო,
ლახატო, ჩემო ლახატო,
ისედაც დახატული ხარ,
მე როგორ უნდა დაგახატო.

რარიგად მინდა ვხედავდე
იმ ჩემს შორეულ ვინაპრებს,
მთაზე დავგვები გახედავ,
მათ წამოდგომას ვინატრებ.

ო რ ი
შ ა რ ა ჩ ი ხ ი ლ ი .

თიშიშარაზა ბაპარაძე
თბილისის I საშუალო
სკოლის IX კლასი.

პაპათ სისხლიან მიწაზე
ბილიკები და ხეები...
მთები, კომკები მაღალი,
გზები და შესახვევები...

სადღაცა სოფლის ბოლოზე,
მოთორავს შარახეულა
ვით შვილი საყვარელ მშობელს,
არაგვს რომ გადახვეულა.

მინდა ამ მთიდან დავეშვა,
აბორგენული ზეგავიით,
ტყეებს ჩავლევწუვ, ჩავგრაბნი
და პაპის სახლთან ჩავივლი...

ამბობენ, ზეგვის გავლანუგ,
ამოდის ნაზი ყვავილი.

კაკის წაქეზი

საქართველო
1928 წლის 10 თვე

გაზაფხული პიპში

გადაიპროღეს ლეგა დრუბლებმა,
მზუმ გადაკოცნა მიწა ალერსით.
ნეტავი მთა მთას რას ეუბნება,
ან ცრემლი რად სდით კლდეებს
ალესილთ.

ბოლავს ბორბალო — ძვილი ფშაველი,
ხევისბერივით ქაჩავს. ყალიონს.
ნისლმა დატოვა მწვანე მთა-ველი
რომ წყაროს წყალი ხეში დალიოს.

საღდაც აკენესებს მწყემსი სალამურს,
მინდორს უტყვენ რკინის ხარები
და აუესია შრომას და ხმაურს
მკერდადაშლილი ივრის ჭაღები.

სხვა წალოცს ალბათ ვერც
წარმოიხდენს

ამ ჩვენს მხარეში ვისაც უგლია.

გული სისარულს დღეს ვვღარ იტყვს —
გაზაფხულია, გაზაფხულია.

სოფლიონი

სოფლიონი განთქმული ფშაველი მო-
ლესის, ფრუჟაის სოფლია. ახლა
იქ არაინ არ ცხოვრობს.

მე ამ მთებზე სანტაროს,
სხვას ვერაფერს ვინატრებდი.
მამ სადა ხარ, სიციოხლოთ,
სად წასულან წინაპრები.

მორანს გულის ჩასაწყვეტად
ფრუჟას სახლის ნანგრევები,
ძველ საფლავთან გორდა ხმალის
და სიათის ნამტკრევები.

მხოლოდ სოფლიონის წყალი,
ჩქარობს, მურყნებს ვფერება.
თითქოს გესმის ყრუვ გიორვის
და ფრუჟაის შემღერება.

● გიორგი შავალიაშვილი,

მირზა გელაჯანის სახელობის თიანეთის
სამუშაო სკოლის VIII კლასის მოსწავლე.

ჩემი პაპის სახლი დიდი გზის პი-
რას ვენახებშია შექრილი.

ღია აივანზე მეღვა საწოლი.

ერთ მშვენიერ ღამეს, დაწოლისას,
ვენახებიდან რაღაც ჩიტის ვალობს
მოკვარი ყურით. ჩაძინებული პაპა გა-
ვავიძე და ჩიტის სახელი ვკითხე.

— ეგ ჩიტი, შვილო, ვაზის ბინადა-
რია, — მითხრა პაპამ. — სხვაგან ცხო-
ვრება არ უყვარს. დაჟო კი არ არის
და... ვაი, სიბერევე, სახელი დამავიწყე-
და, ახლა მეძინება. დილაზე მოგიყე-
ვი მაგ ჩიტის ამბავსაო.

მთელი ღამე იტყვიკვი ვაზის ჩიტმა,
მხოლოდ დილით ვაჩერდა.

გარიგრაზე მეც ჩამეძინა. მაშინ
გავივიძეო, როცა პაპას ძროხა ნახირ-
ში გაივლო.

ბებიას რძე აედღებინა და საუზ-
მზე მეძახდნენ.

— აბა, ჩემო ჩიტების დარაჯო, ვაი-
ღვიძი! — შემომძახა პაპამ და საუზ-
მზე მიმიპატია:

— დღეს ვაზის ასახვევად მივდი-
ვა ვენახში. თუ გინდა, წამოიყევი,
დამბალი ფუჩიჩი მომიწოდე და თან
ვაზის ჩიტის ამბავს გეტყვიო.

სიხარულით გავყევი. ვაზის ახვევა
პაპამ შუა ეტიდან* დაიწყო.

— პაპა, შუიდან რატომ იწყებ მუ-
შაობას?

— იმიტომ, ჩემო კუდრაპევე, რომ
სწორედ ამ ეტობ ცხოვრობს შენი
მოჰიკვიკვი ჩიტი, და, ვიღრე მზე დაა-

მთერ გომოვლამ,
ბორის ძნელადის სახელობის პიონერთა
და მოსწავლთა რესპუბლიკური სახა-
ლის ნორჩ შემოქმედთა კლუბის „მთი-
ების“ წევრი.

ცხუნებს, შენც ჩემთან ერთად დაა-
ვირდები ამ ჩიტსა.

პაპამ ხელი ატმისკენ გაიშვია და
მითხრა: მაგას ხელსაც არ ვახლებუ,
რომ პატარა ბარტყებს მზებზე არ დას-
ახებთ. აი, სწორედ მანდ ცხოვრობუ
ჩვენი ღამის მგალობელიო.

ვეუყურებდი ორ პაწაწინა ჩიტს.
ისინი რიგრიგობით მიფრინავდნენ
ბუღლიან, მოჰქონდათ ჭიალუა და
პირგაღებულ ბარტყებს აჰმეღვდნენ.

— თურმე, ეს ჩიტი, შვილო, დიდი
ხნიდან ვაზთან ბინადრობს. ეს ჩიტი,
როცა ვაზი დიდივეყოლებს, ტკბილი და
უღარდელ ძილს მაშინ მიეცემა. იმი-
ტომ ჩემო გოგონა, რომ იენისში
ვაზს, ყვავილობის დროს, ძალიან
სწრაფად ეზრდება შხანყო, შეხვე-
ნე როგორ შემოხვევია სარს. თუ არ მო-
აქერი, ვერც კი შემოაოციო. ჰოდა,
თურმე წინათ სწორედ ამ თვეში, ამ

პაწაწინა ჩიტს მთელი დღე აქეთ-
იქით უფერნია და თავისი შვილები-
სათვის ვენახებიდან მწერი მოუტა-
ნია საცევაად. თავისთვისაც კარგ
საქმე გავუკეთებია და ვაზისთვისაც
ვაგნე მწერი მოუშორებია. დაქან-
ცულს ღამე ტკბილად დასძინებია.

ვაზის უღვაში კი იმ სიმაღლეზე ვა-
ზბრლია, რომ ბარტყისთვის ყელში
წაუჭვრია და დაუხრჩვია, დილით გა-
უღვიძნია დედა ჩიტს და, თავისი შვი-
ლი დამხრჩვავლი რომ უნახავს, ტირი-
ლი დაუწვია. იმ დღიდან თურმე ეს

საწყალი ჩიტი მთელი ღამე იენისში
ვალობს და ვალობს, რომ არ დაძე-
ნოს და ვაზის შხანკომ შვილი არ და-
უხვრისო.

* ეტი — სარე თბრილებით გამოყოფა.
ლი ნაკეთი ვენახში.

გია ნიძაბაძე
ზესტაფონის მე-8 საშ.
სკოლა, მე-7 კლასი.
ამ პედაგოგმა ნაშრომებმა
მა ბავშვთა შემოქმედების
საერთაშორისო გამოფენა-
ზე დიპლომ დაიმსახურა.

ნ ე ს ტ ო უ ი

— გადმოვხტებო? — ჰკითხა შიომ შოთას.

შოთამ სახტომ კოშკურას გახედა. კოშკურა ტრუსიანი ხალხით იყო დახუნძლული. რიგის მიხედვით ხტებოდნენ. პირველი რომ გადახტებოდა, მეორე ცოტას შეიცდიდა, რათა პირველს ზედ არ დასცემოდა, ან სულაც მძლეობარებას დაიოყებოდა, ან სამამდე დათვლიდა... ერთი... ორი... სამი... და ტყაპ, მეოთხეზე წყალქვეშ იყო!

შოთა, ცქერით გართულიყო და პასუხს არ აძლევდა. შარვლის ცალი ტრტი გაეძრო, გაშეშებული იდგა.

ზოგი მართლაც რომ ლამაზად ხტებოდა, თუმცა, ისეთი არაფერი გამოჩენილა, „სალტო“ გაეკეთებინა. ეგ კი არაა, ზოგიერთი პირდაპირ ზურგიით ეხეთქებოდა წყალს, ზოგიერთი მუცლით დასკდა. უმრავლესობა მაინც ლამაზად ხტებოდა.

— ჰა, გადმოვხტებო? — ჰკითხა კვლავ შიომ.

— აკი კარგი ხტობა არ ვიცო? — არა, მე ვერ ვაგებლავ. გასახებთვი გოგრა არა მაქვს!

— მაშ მიყურე!

— ყურებით-ვიყურებ. გადმოხტები თუ არა, მაშინვე მეც შემოვცურავ, — თან კიდევ გახედა კოშკურას, — მაღალა.

შიო სახტომი კოშკურასაკენ გაემართა.

კოშკურას კიბესთან ერთი ამბავი იყო. შეგროვილთაგან ყველა ვერ შედგებოდა კიბეზე ფეხის შედგმას. რახან ფეხს შედგამდი, უნდა ასულიყავი კიდევც. ჩამოსვლისა კი მხოლოდ ერთო გზა იყო — გადახტობა. ბიჭი ხარ და, ჩამოდი! სირცხვილია, მასხარად ავიგლეხენ, ბიჭების ყბაში ჩავარდები;

სანამ კიბემდე მივიღოდა, შიო მხტომეულს აკვირდებოდა. თამამად ცვიოდნენ წყალში, ეტყობა წყალი ღრმა იყო.

ჰა, ეს ერთი საფეხური, ეს ორი, სამი... შოთას გახედა, იმან იქიდან გაამხნევა, მე მზად ვარ, გადმოხტე, ნუ გეშინია, დაგინახავ და მეც შემოვცურავო... ხუთი, ექვსი... ათამდე საფეხური კი კიდევ იქნება... შოს წყალ 2 კაცი უნდა გადახტეს. ერთი ეგზა-

დება უკვე, მეორე ბაქანზე იცდის. ჰა, ის ერთი გადახტა.

შიო ბევრჯერ გადახტარა, ამაზე მაღლიდანაც, მაგრამ ახლა გელი მაინც უფანქვალეხს.

ესეც ბაქანი! ერთიდაა მის წინ. ისიც ეშვადება... უცებ, ერთი ციქვანა ბიჭი გახტა შიოს გვერდით და გადახტა თუ არა ის ვილაც, ამანაც ფეხი იშვირა და თავით წვივდა. შიომ თვალი ჩააყოლა. მერე ტაშიც შემოჰკრა, ციქვანა ბიჭი დიდებულად გადახტა.

„რა გამბედავი ყოფილა, უყურე შენ... თანაც რა კარგად გადახტა“, — გაიფიქრა შიომ. მას უტყაბედმა აზრმა გაურბინა: ჰაერში ბრუნე გაეკეთებინა. ჰა, რა იქნებოდა ვითომ? არასოდეს არ გაუკეთებია „სალტო“, მაგრამ ხომ უნდა გაბედოს არლისმე, ჰონა, ეს „როლისმე“ ახლა, ამ წუთისა რომ იყოს... ჰა? ჩაიხედა. თვალი აუჭრელდა. დაბოდიდან არ ჩანდა იმ სიმაღლე თუ იყო. ჰა, გაბედოს?

ნაპირისაკენ გაიხედა. თითქმის ყველა მას უყურებდნენ. შოთა ველარ შენიშნა. შიშველ ხალხში რას ვაარჩევ? შეიძლება გადაინაცვლა.

„რაც იქნება-იქნება, ვხტებო! — გაიფიქრა, მაგრამ ისევ უკან დაიწია. შეეშინა? გამობრუნდა? — შოთამ მშერა დაძაბა.

ბაქანზე ვილაც ჩასუქებულ კაცი ამოვიდა. შიომ გაცივრებებით შეხედა, ეს როგორ უნდა გადახტეს.

— ჩაღობარ? — ჰკითხა იმ კაცმა. — ვხტები! — შიოს თავისი ხმა არ

ეცნო. ალბათ „მეშინია“ — გაიფიქრა გუენებაში.

— მერე?
— რა მერე?
— რაკი ხტები, შენი რიგია, .. უთხრა მსუქანმა კაცმა.

— იციო რა? ბრუნი მინდა გავაკეთო და ცოტა არ იყოს, მეშინია, — გამოტყდა ბიჭი.

— პოო. ვერ არ ვაღაბებარა?
— ახლა მინდა გავგელო.
— მოდი, პირველი მე გადავხტები, შენ მიყურე და დარწმუნდები, რომ სულაც არაა საშიში.

— როგორ, თქვენ „სალტოს“ ვაკეთებთ?
— რა, ვერ წარმოგიდგინა? აი, ნახე...

— არა, ძია, ისევე მე ვაგებდავ. ხომ სთქვით, რიგი შენიაო, პოდა გადავხტები. — ითავილა შიშიმ სარბიელის დათმობა.

— არ დათმობს-მეთქი, ხომ ვთქვი, — გაიფიქრა კაცმა.

ბიჭი კი აღარ დაფიქრებულა, ერთი გახელდა ფიცრის ბოლოს და გაქანდა... წყლით გაუღენთილი ფიცარი სიმძიმით გაიღუნა, გაიღუნა და... შიო გაფრინდა...

ტბაზე მაშინვე ხმა გავარდა, ვიღაც „სალტოთი“ გადახტო. ყველა წყლის ზედაპირს მისჩერებოდა, უფლოდათ დაენახათ, ვინ იყო ის „ვიღაც“.

შიო მართლაც რომ დიდებულად გადახტა, კონტად დატრიალდა, წყალში სოლივით ჩაეშვა.

ზოგი გადახტება და როდის ამოჭყოფს თავს, ვითომდა შემობზნდეთ, წყალში დიდხანს გაძლებაც შემიძლიაო... შიომ მაღვეე ამოყო თავი. შეამჩნია, რომ ყველა მას უყურებდა.

კოშკურას ახედა. ბაქანზე ისევე იდგა მსუქანი კაცი.

„ნუთუ მართლა ვაღმობტება?“ — გაურბინა ფიქრმა ბიჭს.

ავერ, მოეზადა. მაგრამ არა! ნელა მივიდა ფიცრის ბოლოს. შეჩერდა, გაიჭიმა. მერე მოიღუნა, მუხლებში მოიხარა და აკრა ტანს... შიოს შორიახლოს ჩაეშვა წყალში, ისე ვადრინებდა, ბრუნი არ გაუკეთებია ჩვეულებრივად, თავით, თუმცა ძალიან კარგად და კომპაზად.

— მე წამაქეზა! მე გამაბედვინა! — ფიქრობდა შიო და დიმილით გასცქეროდა წყალში მოტივტივე მსუქან კაცს.

▲ ამირან ბაღაზაძე,

კახის მე-8 სკოლა,
X კლასის მოსწავლე.

ეკოლოგები

ყვეთელი ფოთლები
ცვივა ძირს,
ცვივა ძირს,
ცვივა ძირს,
ზოგი კი ჩემს სარკმელს ესღება.
მე ვკრფუ და ვინახავ,
ვინახავ ჩემს გულში
და ვათობ —
არ დატყნენ ეგება.

მიყვარს, მიყვარს გაზაფხულის
ათასგვარი ფერები,
ყვავილები, ყვავილნარი,
მოლალანე სერები;
მთაში წყარო მობუტბუტე,
ჩანჩქერების ჩანჩქარი,
ბალახგემში ბაჭყლების
სუპ-სუპი და ცანცალი.

▲ ლავა ნალარმიშვილი,
რესპუბლიკური ექსპერიმენტალური
საშუალო სკოლის მე-2 კლასი.

რ მ მ ა

| ივანე ჯინჯიასვილი.
VIII კლასი.

კარნი

ამბიუდი

თბილი და ალერსიანია აპრილის ქარი.
ახლად ამწვანებული მთების უბიდან წყნარად ამოიქროლებს და... მერე სააშო ბუბუნით დაეშვევა ბარისაკენ.
ბარში აპრილის ქარშოშინს ბაღები ელიან...
რძით სავსე საყვავილე კვირტებს ძალიან, ძალიან უყვართ დღის ნანასავით ტკბილი აპრილის ქარი. მის ნაწ ამბოროსა და სათუთ ალერსში იზრდებიან, წამოჩიტდებიან და მერე...
ახლად გაფურჩქენილი ყვავილების ჩურჩულით აივსებს უბეს ქარი და ღაღად გაინავარდებს ჩემი ღამაში მამულის მთა-ველებში.
...დაჰბერე, უფრო ხშირად დაჰბერე, საყვარელო და სასურველო აპრილის ქარო!

▲ ბულიკო ვოპიძე,

აპაშის რაიონის სოფ. პირველი მაისის საშუალო სკოლის მოსწავლე.

ცელქ სიოს დაქვეს ყვავილთა თოვლი,
იმდს, ოცნებას აფრქვევს გვირილა...
მთების სიმღერა ჩამოაქეთ ტალღებს
და ზესტაფონში სტოვებს ყვირილა...

კვეცი

მზეზე გამოვიწვიდი შენსკენ
სუსტ ხელებს
და მომეც ძალა ისეთი დიდი,
ამივსე გული თბილი გრძნობებით.
სულს ჩამიდვარე ლამაზი
სხივი,
დამინთე თვალში ცვეცლი
უქრობი
რომ იკამკაშოს თაფლის
სანთლებად
და მომამაღლე ნიჭი
იმგვარი, —
მხოლოდ სიკეთე ვფიქრო
ამ ქვეყნად!..

არ ბეჯე მიყვარსო...

თუ ახალ ხნულში არ გაგვილია,
მიწის სუნთქვა არ გაგვარებია,
თუ ლურჯი იის ძებნაში გართულს
კაბა გვლუბზე არ დაგვხვია, —
მე გაზაფხული მიყვარსო, არ თქვა,
არ თქვა, იები რომ გყვარებია!..

თუ გაზაფხულზე ნორჩი ნერგები
არ დაგირგავს და გისარებია,
თუ ალუბალის, ატმის და ტყემლის
ფიფქი თმებით არ გიტარებია, —
არ თქვა, მიყვარსო მე გაზაფხული,
არ თქვა, სოფელი რომ გყვარებია!..

თუ არ გასულხარ წვიმაში გარეთ
და ფეხშიშველას არ გირბენია,
თუ მერე წვიმის წვეთები თმაში
მარგალიტებად არ ჩაგრჩენია, —
მე გაზაფხული მიყვარსო, არ თქვა,
არ თქვა, ბუნება რომ გყვარებია!..

ტყე სიუმეს მოეცვა, დაეთოვ-
ლა. თეთრი ქურჭი ჩაეცმია ზაჟ-
თარს ტყისა და გარემოსათვის.
ძლივს მოესვენა ტყეს აბეზარი კა-
ქაჟის ლაქლაქისა და ტყის ჭორე-
ბისაგან... ტკბილად ეძინა. უცებ...
ფაშარი თოვლის გუნდა ჩამოვარ-
და ნაძვიდან. გამოჩნდა ცნობისმო-
ყვარე წითური სახე და სტაფილო-
ებით სასვე პარკი: ეს ციყვი იყო,
კურდღელთან — მიდიოდა. უცბად
კურდღელიც გამოხტა სიროდან
და სტუმრად ციყვისაკენ გაემარ-
თა. მას ხელში თხილით სასვე პარ-
კი ეჭირა. მიიხედ-მოიხედა. „საფ-
როზე არსაიდანაა“, — გაიფიქრა
და გზა განაგრძო. თოვლის ფანტე-
ლები პეპლებივით მოფრინავდნენ.

— ვაი! ეს ვინაა? — უცებ ციყვი
კურდღელს დაეჯახა. ორივეს შეე-
შინდა, ორივემ პარკებს დახედა,
ყველაფერს მიხვდნენ.

— ჩემთან წამოდი, — უთხრა ცი-
ყვი კურდღელს.

— არა, ჩემთან წავიდეთ, — მიუ-
გო კურდღელმა.

მეგობრებმა გზა განაგრძეს.

თენდებოდა. მთვარე ვერცხლი-
სფერი პეშვით აგროვებდა მდუმარ-
ებას. ტყე იღვიძებდა. გათენდა.
მზემ ოქროსფერი მახვილი შემოჰ-
კრა სიბნელეს და ცისკიდური წი-
თლად შეღება.

— გილოცავთ ახალ წელს, გი-
ლოცავთ! — ყვიროდა კაქაჟი. —
გაიღვიძე, დათენი! ტკბილად და-
მიბერდი, ციყვუნი! — გაისმოდა
კაქაჟის გამაყრუებელი ხმა. ტყე
მხიარულობდა, მერე რა, რომ ყინ-
ვა ძველებურად უჭერდა. „გილო-
ცავთ. გილოცავთ!“ — ყვიროდა
კაქაჟი. ყველა ცხოველი და ფრი-
ნველი ხელსაყველ და ბარაქიანად
ხედებოდა ახალ წელს.

◆ ლაშა კობრიძემ,
თბილისის მე-8 საშუალო სკოლის IV
კლასის მოსწავლედ.

ლამაზია ვარსკვლავებიანი ლამე, მოკაშაზე მთვარე. ლამაზია ცაზე გაწოლილი ღრუბელი, რომელიც მთვარეს ხანდახან შეხებდას და გადაეფარება. მთვარე თითქოს არ კადრულობს ლეგა ღრუბელის გათამაშებას და გაურბის, მერე კი ნელა-ნელა მიცურავს. ხან ფოთლებიდან გამოიხედავს, ხან ხეზე მოკალათდება და იქიდან უყურებს არემარეს. ირგვლივ სიჩუმე სუფევს. ქვეყანას სძინავს ტბილი ძილით.

მაცხალა გონაზვილი,
ბორის ძნელაძის სახელობის პიონერთა და მოსწავლეთა რესპუბლიკური სა-
ახლის ნორჩ შემოქმედთა კლუბის „მოთიბის“ წევრი.

დიდი კვა

დადგა გააფხული. ექვსი წლის ვია უფროსმა ძმამ გელამ ტყე-
ში წაიყვანა. ვია უკან მისიღვედა გელას და ყველაფერს ცნობის-
მოყვარეობით ათვალისიერებდა.

იმათი სოფელი ფერდობზე იყო გაშენებული. ვია თავის კობტა
სოფელს სიყვარულით გამოჰყურებდა. რა ლამაზი იყო ის გააფ-
ხულზე!

და აი, შევიდნენ გელა და ვია ტყეში... ირგვლივ აკვირებული
ხეები, მოხასხასე ბაღბახი, ფრინველების ჭიკჭიკი...

ვია ლურჯთვალა იას დასწვდა, — დეიკოს გაჯანარებო...
რა უღაბური იყო ტყე, მაგრამ არ ეშინოდა პატარას, რადგან
გვერდით დიდი ძმა მიჰყვებოდა!

სოსო დოლიძე,

თბილისის 75-ე საშუალო სკოლის
VI კლასის მოსწავლე.

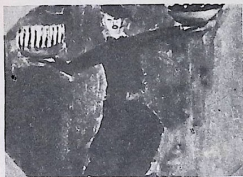
იზიჯი

მზე ცხრათვალა,
მზე ბარჯღალა
უხვად გაფრქვევს სხივებს.
საქართველოს გული ხარ და
გულზე იბნევ იებს.

სულ იზრდები,
სულ მალდები,
ყველაფერი გშენის.
კიდით კიდე განთქმულია
სიღამაზე შენი.

შენ იცოცხლე, საქართველოს
ცხელი გულის ფეთქავ!
უთვალავი წლების მერეც
შენი ქება ეთქვათ!

მარინა გოზალიშვილი,
ქაზის რაიონის სოფ. ახალქალაქის სა-
შუალო სკოლის VII კლასის მოსწავლე.

კ ი ნ ბ რ.
8. შავლაშვილი.
თბილისის 51-ე საშ. სკოლა.

მ. კ. ა. ი.
3. პარაკიძე.
თბილისის 78-ე საშ.
სკოლა, VI-ე კლასი.

გულითა ჩა ქაღვიტ შემკაზვი

ჩაქათა ყვევზე რარი სე ხერებ,
ვითარე სევე - ცოქებე ჩეხე,
აე ყვესე სებზე - რირიხე ყვერეა.

ჩაქათა სიყვარე სომ სეჩე ჩხერებ
რძო ვარე, შაქალ - სეჩე ყო ჩეხე,
თე სეჩე ჩეჩე - სომთიე ვევეა.

მ. ბიგუა

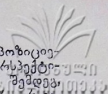
ცნობილ მწერალ ქალ მარიჯანს (მარიამ ტყემელაძე-ალექსიძეს) 80 წელი შეუს-
რულდა!

შინაარსიანი და ნაყოფიერია მწერლის განვლილი გზა, დღენიდაც კეთილი ფიქ-
რითა და კეთილი საქმით დამშვენებული!

მარიჯანის სახელი განსაკუთრებით ბავშვებისათვის არის ძვირფასი, იმიტომ, რომ
თავად მწერალს მთელი სიცოცხლის მანძილზე გულთთ დააქვს მათი სიყვარული და თა-
ვისი მადლიანი კალმით ბევრჯერ გაუხარებია ნორჩი მკითხველი.

თაობიდან თაობაში გადადის მისი ნაწარმოებები „ხელი ცირკში“, „მამიდა
თელს მარანი“, „ზურა ატმის ქალაქში“, „გელა“ და უამრავი ლამაზი ლექსი თუ პატა-
რა მოთხრობა. მწერალი ახლაც ხალისით უზის თავის სამუშაო მაგიდას. ისევ გრძელ-
დება სიტყვასთან ჭიდვლით თეთრად გათენებული ღამეები, ოჯახური თუ საზოგადო
ზრუნვასა და ფუსფუსში შემოღამებული სიხარულის დღეები...

ქურნალ „პიონერის“ რედაქცია და სარედაქციო კოლეგია (რომლის ერთერთი
წევრი წლების მანძილზე პატივცემული მარიჯანიც მრძანდებდა) ასიათასობით მკითხვე-
ლთან ერთად მსურვალედ ულოცავს მწერალს დაბადების 80 წლისთავს და უსურვებს
ყოფილიყოთ კიდევ დიდხანს გულთთა და კალმით უბერებელი, კიდევ მრავალი ახალი
წიგნით გაუხარებინოს ჩვენი ბავშვები, ჩვენი მოზარდი თაობები.

ს

ატვის ნიჭის მქონე თბილისელი ბავშვებისათვის ქუჩის შვილის ქუჩაზე მდებარე ერთ პატარა შენობაში უკვე თითქმის თხუთმეტი წელიწადია არსებობს სამხატვრო სკოლა. გამოცდილი პედაგოგები — საქართველოს სსრესპუბლიკის დამსახურებული მხატვრები მარგალიტა და შოთა მეტრეველები, ჯიმსონ ხუნდაძე, რესპუბლიკის დამსახურებული პედაგოგები ილია კერესელიძე, ქეთევან კარბელაშვილი, მხატვრები მარიკა დაუშვილი, ზაქრო ლომსაძე, ლეილა ჩოხელი, გივი ლულაშვილი, მოქალაქე ავთანდილ დევდარიანი, ხელოვნებათმცოდნე ცისია ელისაშვილი და სხვები ბავშვებს ასწავლიან ფერწერას, გრა-

ფიკას, ძეგწვას, სახვითი ხელოვნების ისტორიას, უნერგავენ პროფესიულ ჩვევებს, გადასცემენ თავიანთ ცოდნა-გამოცდილებას.

— ბავშვები აქ ეცნობიან ხატვის თეორიას, ფერების წმარებას, რიტმს, სიერცის ჰარმონიულად გამოყენებას, პროპორციებს. — გვიამბო სკოლის დირექტორმა, რესპუბლიკის დამსახურებულმა მხატვარმა, მოქანდაკე ირაკლი ყანდაშვილმა, — მათ მართო საერთო კონტურების შემოხაზვა ე არ უნდა იცოდნენ, არამედ დასრულებული ნახატის შესრულებაც. პედაგოგები ყოველმხრივ უწყობენ ხელს მოზარდთა თავისუფალ შემოქმედლებითს ნიჭს და მხოლოდ ნატურის აღბეჭდვით არ მოჭავენ. ეს კი ფორტის ასახმს ბავშვთა ფანტაზიას და იქმნება, ზოგ შემთხვევაში გულუბრყვილი, მაგრამ მაინც საინტერესო,

სიუეტური სურათები, კომპოზიციები, ხაზებისა და ჰაერის პერსპექტივის კანონების შესწავლის შემდეგ მესაძლოა, ადამიანი მხატვარი არ გამოვიდეს, მაგრამ ის უთუოდ შეძლებს პეიზაჟის, ცოცხალი ფიგურის სწორად ასახვას.

სამხატვრო სკოლაში სწავლება ოთხწლიანია. სასწავლო წელიწადო სექტემბერში იწყება. ნორჩი მხატვრები პირველ ხანებში ეცნობიან ძირითად მასალებსა და ხელსაწყობს — ზეთისა და აკვარელის საღებავებს, პლასტილინსა და თაბაშირს, ფანქრებსა და ყალმებს, პალიტრასა და მოლბერტს, შემდეგ პრაქტიკულ ვარჯიშზე გადადიან. ნამდვილი შემოქმედება კი უფრო მოგვიანებით იწყება, როცა თვითიული მოსწავლე თავისა სურვილის მიხედვით ირჩევს თემას.

კლასებში ბავშვები საგნების სილი-

ფანქრით, ფეხით, თიხით...

დის, ფორმის, მდგომარეობის მოჩვენების ცვალებადობას სწავლობენ. ამას მხატვრები პერსპექტივას უწოდებენ. თუ პერსპექტივა იცო, შესძლებენ სიბრტყელ საგნების იმიჯარად ასახვას, როგორცაც მათ ბუნებაში ვხვდებით. ნორჩი მხატვრები სახვით ხელოვნების სხვა დანიცობნიებისაკენ ცდილობენ — შუქჩრდილებს, კოლორიტს, კომპოზიციას, ხელოვნების ნაწარმოების აგებულებას, მისი შემადგენელი ნაწილების განლაგებას და ურთიერთშეფარებას. ეს კი ფიგურებისა და საგნების ტილოზე ან ქაღალდზე ისეთი განლაგებაა, რომელიც ყველაზე უფრო ასახავს მხატვრის ჩანაფიქრს. კოლორითი კი ფერების პარმონიული შეხამებაა, რაც სურათის გარკვეულ მილიონობას ქმნის. მოხატულს პროფესიული ჩვევების ათვისებაში, ნახატის კანონებისა და ფერწერის დაუფლებაში ხელს უწყობს ნატურმორტზე მუშაობა, რასაც დიდი ღრო აქვს დათმობილი. „ნატურმორტი“ ფრანგული სიტყვაა და ნიშნავს „მკვლარ ბუნებას“. იგი სურათია, რომელზეც გამოსახულია უსულო საგნები — ყვეალებები, ხილი, სხვადასხვა ნივთები, ნაწარმირები, გაწყობილი სურათი და ა. შ. ნატურმორტის გასაწყობად სკოლას აქვს ანტიკური ქანდაკებების რამდენიმე პირი, ანატომიური ცხრილები, ხილისა და ბოსტნეულის მულავი (ნატურალური ზომის მოდელი), ფირიველების ფიტულები, თიხისა და სილინძის ჭურჭელი.

ნატურმორტზე მუშაობის უდავო უნარი აქვთ მოსწავლეებს ლევან ლა-

სარაშვილს, მერაბ აბესაძეს, ნანა ჯანგულაშვილს, ნოდარ არჯვანიძეს, ვიკა დევდარიანს, ნანა სირბილაძეს. ირინე ბარნოვას, დარეჯან ხარაძესა და სხვებს.

სამხატვრო სკოლაში ბავშვები ზოგადდ ეცნობიან საბჭოთა და უცხოეთის მხატვრულ კულტურას — რემბრანტის, მიქელანჯელოს, რუბინის, სურტიუვის, აივანოვის, შიშინის, შადრის, ვუჩეტიჩის, უკრაის, მუხინას, გაბაშვილის, ნიკოლაის, ჯაფარიძის, გულიაშვილისა და სხვების ნაწარმოებებს, ცხოვრებასა და შემოქმედებას. ხშირად ეწყობა ექსკურსიები საქართველოს ხელოვნების სახელმწიფო მუზეუმში, სურათების გალერეაში, კერამიკულ კომბინატში...

ბავშვთა სამხატვრო სკოლას თავისი ტრადიცია აქვს. ყოველი სასწავლო წლის დამთავრების წინ აქ მოსწავლეთა ნამუშევრების გამოფენა იმართება. მაგალითად, წლეულს ნორჩმა მხატვრებმა სკოლის სამ ითახში მოაწვეს საინტერესო ექსპოზიცია, წარმოადგინეს ქანობრივად მრავალფეროვანი ასამდე ფერწერული ტილო, გრაფიკული სურათი, ნამერწი ფიგურა. გამოფენა ნათლად მეტყველებს ავტორთა მდიდარ ფანტაზიაზე, მათს ცნობისმოყვარე თვალთახედაზე, ფერთა სრულ ელერადობაზე. ტილოსა და ქაღალდზე ასახულია სამყარბლო მოედნები, ქარხნები, ქალაქისა და სოფლის ცხოვრება, კოსმოდრომები და კოსმონავტები, საბჭოთა არმიელები, მუშები, პეიზაჟები, ცხო-

ველები. ბევრ ავტორს თემად აერჩევია ხალხური შემოქმედება — თქმულება, ლეგენდა, ზღაპარი და სხვა კუთხური ფანტაზიით სავსე მხატვრული სურათები. ასეთოდ, მთელი ექსპოზიცია კარგ შთაბეჭდილებას ახდენს. ჩანს, რომ ავტორები სახვით ხელოვნების სწორ გზას ადგანან.

ამ გზამ ბევრი აქაური ექრსდამთავრებული, მათ შორის ივენე ტრავინიძე, ბიჭო გულუაშვილი, ციანა გაჩეჩილაძე თბილისის სახელმწიფო სამხატვრო აკადემიაში მიიყვანა. ხოლო დემურ კახანაძე, ირინე სიხარულიძე, გიორგი ყარაშვილი, ნელი ჩიქვილიძე და სხვები სამხატვრო ტექნიკუმი სტუდენტები გახდნენ.

სკოლა მოწოდებული არ არის იმისთვის, რომ მოამზალოს მომავალი მხატვრები. ბევრი აქაური ჭაბუკი და ქალიშვილი უთუოდ აირჩევს სხვა პროფესიას — გახდება ინჟინერი, ექიმი, ზენიკალი, მექანიკოსი, სოფლის მეურნე, სამხედრო მოსამსახურე და ა. შ., მაგრამ ყველა მათგანს აქ შეძენილი ხატვის ანბანის ცოდნა გამოადგება შემდგომ ცხოვრებაში, სწავლასა და შრომაში. სახვითი ხელოვნების მცოდნე ადამიანს ადვილად შეუძლია ამა თუ იმ საგნის, სხვადასხვა მოვლენის სწორად მოხაზვა, ფერწერული, გრაფიკული თუ სკულპტურული ნაწარმოებების შენაარის გაგება — კარგად წაიკთვა, ნახატის არსში ღრმად ჩაჟვრება. ყოველივე ეს კი ესთეტიკური სიამოვნების მომგვრელია.

ვახანა ნიკოლაიშვილი.

ქართული მწერლობის მოყვარული ახალგაზრდობა დღეს ერთგულ კიდევ პატივისცემით და სიყვარულით გაიხსენებს საქართველოს სახალხო პოეტის გიორგი ლეონიძის სახელს.

თავისი პირველი ლექსი გიორგი ლეონიძემ თერთმეტი წლის ასაკში დაბეჭდა. ადვილად წარმოსადგენია, რა ბედნიერი იქნებოდა ის დღე ნორჩი ავტორისათვის. მაგრამ განა მარტო მისთვის გახდა სასიხარულო ამ ახალი სახელის გამოჩენა ჩვენს პოეზიაში! იმ დროიდან დაწყებული, ორმოცდათხუთმეტი წლის მანძილზე გიორგი ლეონიძის შემოქმედება დღითიდღე ძალას იკრებდა, ვეჯკაცდებოდა და ყოველთვის ახალ მარგალიტს მატებდა დიდი წარსულის მქონე მდიდარ ქართულ პოეზიას.

მთელი სიცოცხლის მანძილზე გიორგი ლეონიძე უმღეროდა ქართველ ხალხს, ჩვენი ქვეყნის წარსულს, აწმყოს და მომავალს.

„სულ ჩემი გულის მონაწერია,
რაც დაემწკარა ქალადს ლექსები,
ვუმღერ სამშობლოს, კიდევ მწყურია,
და მის სიყვარულს დავემწყემსები.
...„სამშობლო — ჩემი გულის ფუჭკვაა,
სამშობლო — ჩემი ლექსის სახელი“

გიორგი ლეონიძის ლირიკა ყვეთლოზობილ გრძნობებს უღვივებს და დიდ სიამოვნებას განაცდენივებს მკითხველს. მისი ლექსები, ხომ უჩვეულოდ ლაღი და მუსიკალურია, ამასთანავე სადა და ნათელი, რაც მათ ხალხური სიტყვიერების ბრწყინვალე ნიმუშებთან ანათესავენს.

თავის ლირიკულ შედევრებთან ერთად გიორგი ლეონიძემ შეისანიშნა პოემების შექმნა: „სამაგრი“, „ფორთხალა“, „ბავშვობა და ყრმობა“, „ბერძნულა“ და სხვანი. საქართველოს წარსულის და თანამედროვეობის საფუძვლიანი ცოდნა პოეტს ხელს უწყობდა, რომ მისი პოემები ჩვენი ქვეყნის, როგორც ძველი, ისე ახალი სტოკრების და ხალხის სულიერი სიდიადის მხატვრული მატრიანე ყოფილიყო.

გიორგი ლეონიძის შემოქმედება მარტო პოეზიით არ განისაზღვრება. სიცოცხლის ბოლო წლებში, თავისი ახლო მეგობრებისთვისაც მოულოდნელად მან გამოაქვეყნა მითხრობების მთელი ციკლი, რომელიც სულ მალე ცალკე კრებულად იქნა გამოცემული. ამ კრებულს „ნატურის ხე“ ეწოდება. მან გამოსვლისთანავე მიიპყრო ყურადღება და დიდი მოწონება დაიმსახურა თავისი მხატვრული ღირსებების გამო. გიორგი ლეონიძემ აქაც გამოიჩინა თავისი ტალანტი და ბრწყინვალე მითხრობებითა გაამდიდრა ჩვენი ლიტერატურა. ამ მითხრობებში მან ჩვენი სოფლის წარსული ყოფაცხოვრების სურათები და ტიპური ქართული ხასიათები დაგვიხატა.

გიორგი ლეონიძემ თავისი კვალი შეცნირებდაშიც დასტოვა. მის კალამს არაერთი საყურადღებო მეცნიერული შრომა ეკუთვნის. ფართოდ ცნობილია გამოკვლევები სულხან-საბა ორბელიანზე, დავით გურამიშვილზე და სხვა. ჩვენს ყურნალ-გაზეთებში დაფანტულია და ცალკე კრებულად ჯერ არ გამოცემულა წლების მანძილზე დაბეჭდილი მისი წერილები მხატვარ ფიორისმანიშვილზე, ნარკვევები ძველი ქართული თეატრის ისტორიიდან და სხვა მრავალი ნაშრომი.

„სამშობლო
ჩემი
გულის
ფუჭკვაა...“

ბევრი რამ შესძინა გიორგი ლეონიძემ ქართულ კულტურას, განსაკუთრებით მწერლობას. იშვიათი იყო მის ცხოვრებაში ისეთი დღე, რომელიც საქართველოზე ფიქრში და მისი წინსვლისათვის შრომაში არ დაღლიებინოს.

დაუღალავი იყო გიორგი ლეონიძე საქართველოს სიყვარულში და ამიტომ არის, რომ ასეთივე სიყვარულით უპასუხებს მას ჩვენი ხალხი.

ბევრჯერ დაწერია და კიდევ ბევრჯერ დაიწერება ამ დიდი გულისა და ნათელი გონების ადამიანზე და დე, მისი ცხოვრება და ღვაწლი ყველა თქვენგანისათვის მაგალითი იყოს იმისა, თუ როგორ უნდა ემსახურო შენ, ხალხს, შენს ქვეყანას!

საგრო კლდიაშვილი.

ნიჭიანუკე და ლეონიძისა

მხოლოდ შენ გეტყვის შენი ქვეყანა,
ბევრი იცხოვრე დღეის-ხვალბით:
— სტივის გიკრავდი და არა როკავდი,
გიგალობდი და არა გალობდი!

შენი დრო იყო სიჭაბუკისა,
ვერ აიყარა შენი ყუვილი;
სიჭაბუკე და ლექსი ერთია,
ერთ ჩუქურთმამში გამოყვანილი.

ვინ დაგაყარა გულზე ქვიშანი,
არ ამოვიდეს ლექსის ბალახი?
ახალგაზრდობა — შენი ნიშანი,
თავზე გადგია ვით ჩაბალახი.

ულამაზესი მხოლოდ ის არის,
ვინც აესტებლა თავის დროს ძალით —
ადიდებული, დამწიფებული,
ყანა, მდინარე, ვენახი, ქალი.

დღევანდელი დღის პასუხმგებლო,
ჩაასვი სიტყვა — ტყვია ტყვიამი!
მიწას არ ახსოვს, იყოს პოეტი
გამომწვევეული კუბოს წყევიადში.

და რაც კი სუნთქავს დღეს ქვეყანაზე,
რაც სიცოცხლეთი არის ცხოველი:
მიწა, ფოთლი, დრუბლის ნაგლეჯი, —
შენი სიტყვების ღიმილს მოედის.

შენ გელოდება დასასტამბავად
ათი ათასი ჩანჩქრის ბღაველი;
სიჭაბუკე და ლექსი ერთია —
ერთ ჩუქურთმამში გამოყვანილი!

თეიმურაზ

გიორგი შატბერაშვილის
დაბადების 60 წლისთავი

გიორგი შატბერაშვილის
დაბადების 60 წლისთავი

შეხვედრა

მოთხრობა

მოკვდა პაპა თედო. მოკვდა სრულიად მოულოდნელად. ოთხმოც წელს გადაცილებული იყო, მაგრამ თავს მუდამ კარგად გრძნობდა, არ აჯადობდა, ამიტომ არავინ ელოდა მის სიკვდილს.

სალამო ხანს ერთი კი თქვა, ცოტა უქეთიფოდ ვარო, მიწვა აივინს თავში გაშლილ განიერ ტახტზე და მიიძინა. მიიძინა და ველარც გაიღვიძა... აღვიძეს და ვერ გააღვიძეს.

გაუნძრევლად იწვა ტახტზე და აღარ ხვრინავდა. ხვრინვა კი ისეთი ხმამაღალი და უცნაური იცოდა, რომ, როცა დღისით თავის ტახტზე დაღლილი მიწევებოდა და თავს ძილს მისცემდა, უწოში მოფუსფუსე ნაცვარა ქათმები ცალი თვალით შეშინებული იზიარებოდნენ აივინსაკენ.

ს ა კ რ ე ბ ა

შეკრები

ორიოდ სიტყვა მიიწვია ვუთხრა „პიონერის“ მკითხველებს გიორგი შატბერაშვილზე — გამოჩენილ პარტიულ მწერალზე, საზოგადო მოღვაწეზე, გულთბალ ადამიანზე. ამ სტრიქონებს ვწერ დიდი გულისტკივლით, რადგან ზუთი წელია იგი ჩვენი შორის აღარ არის. ახლა გიორგი სამოცი წლისა იქნებოდა. ბევრი, ძალიან ბევრი ნიჭიერი ლექსი, მოთხრობა, პიესა შეისქინა ქართულ მწერლობას გიორგი შატბერაშვილმა. ყოველი მისი ნაწარმოები გამთბარია ხალხის უანგარო და სპეტაკი სიყვარულით. იგი მრავალი წიგნის ავტორი იყო. ამ წიგნებმა მოუპოვეს მას ესოდენ დიდი პოპულარობა ქართულ მკითხველებს შორის. გიორგი შატბერაშვილის შემოქმე-

დებას კარგად იცნობენ ჩვენი რესპუბლიკის ფარგლებს გარეთაც. გიორგი შატბერაშვილი ჩვენი ბავშვების გულთბალი მეგობარი იყო. მეტად საინტერესო ლექსებსა და მოთხრობებს წერდა მოზარდი თაობისათვის. თქვენი საყვარელი ჟურნალების „პიონერისა“ და „დილის“ ფურცლებს სამი ათეული წლის განმავლობაში ამუშევრებდა მისი მრავალი ლექსი და მოთხრობა. ჭერ კიდეც აღზე, როცა გიორგი პატარა იყო, მოსწავლეობდა დაბეჭდა თავისი პირველი ლექსი გაზეთ „მოწაფის ხმაში“. ამ დღიდან მოყოლებული სიცოცხლის უკანასკნელ დღემდე აღქართული საბავშვო ჟურნალ-გაზეთების უახლოესი თანამშრომელი იყო. განსაკუთრებით აქტიურობდა

ენმარებოდა მრავალი წლის მანძილზე ჟურნალ „პიონერის“, როგორც მისი სარედაქციო კოლეგის წევრი. რედაქციის მუშავეებს კარგად ახსოვდა მისი დაუღალავი მოღვაწეობა „პიონერში“. განსაკუთრებით აღსანიშნავია გიორგის მზარუნველობა ახალგაზრდა შემოქმედთა მიმართ. ბევრ ნიჭიერ ახალგაზრდას გაუცაფა გზა მან მწერლობაში. მიუხედავად ხანმოკლე სიცოცხლისა მან ბევრი რამ გააყეთა ქართული კულტურის აყვავებისათვის და შეიტანა თავისი წარუშლელი წვლილი ქართული მწერლობის საგანძურში.

რამაზ მარგინიძე.

ახლა კი სუნთქვაც, მცირე სუნთქვაც არ ისმოდა მისი. პატარა რეზო შუბლშეკრული შემყურებდა დიდის ცრემლიან თვალებს, ტახტის ბოლოში უძრავად გაჩერებული მამის შეწუხებულ სახეს. ძალთან საყვარელი კაცი იყო პაპა თედო, ამიტომ მისმა სიყვარულმა ყველამ ატყინა გული. სოფელში უცებ გავარდა ხმა, მეზობლები მოვიდნენ და ატირდნენ. ყველაზე მეტად დედაბები სალომე ტირიდა, თავში ხელს იცემდა და მოთქმით ტირიდა. რეზოს ხელი მოჰკიდეს, დაუყვავებს და ოთახში შეიყვანეს, მაგრამ რეზო იქ დიდხანს არ გაჩერებულა. ოთახში ბნელიდა, აივნისა და გულსაკლავი ტირილის ხმა შემოდინდა, შეეშინდა რეზოს, კარი ფრთხილად გამოიღო და ჭეშრუტაწიდან უუურებდა ყველაფერს. შემოდგომის საღამო იყო, თბილი და სასიამოვნო. ცა მოქმუნდელიყო, ვარსკვლავები კრთოდნენ, ეტყობოდა, ხვალაც კარგი დარი დადგებოდა, მაგრამ რეზოს ეს არ ახარებდა. მას ვაღი სტიქიოდა, არა პაპა თედოსთან ერთად ვენახში ვეღარ ჩავივარა ხვალ დღითი.

აგერ პაპა თედო გადმოაბრუნეს, გულადმა დააწვიანეს

და საკინებ შეუხსნეს. მერე გახუნებული ხალათის გახდა დაუწყეს. რეზომ ჭეშრუტუნას თვალი მოაშორა. — საგარეო ხალათი მომაწოდეთ! — გაიგონა რეზომ სალომეს შეწუხებული ხმა. ნეტავ რად უნდა საგარეო ხალათი პაპა თედოს... ხომ ვეღარ ვაღვიძებ, ხომ ვეღარსად წავა? აივნის იატაკზე რაღაცამ დაიჩხაკუნა, თითქოს რაღაც კენჭების მსგავსი დაცვიდა და მიმოიფანტა. — აბმის კურკები!.. — წამოიძახა მამამ. — ჭიბეში ატმის კურკები ჰქონია, — დაუმატა ხმის კანკალით დეიამ. — რად შეუნახავს პაპა თედოს აბმის კურკები? — გაოცებით გაიფიქრა რეზომ. დილას რეზომ და პაპამ ერთად ჩაიარეს ბაღში. პაპამ მწიფე, მსხმიაირე ატმის ხე შეარჩია. ერთი მსხვილი ატამი რეზოს თავზე დაეცა. ეტკინა, ტირილი დააპირა, მაგრამ პაპამ გაიცინა და რეზოს ტყვილმა გაუარა. ასე იცოდა პაპა თედომ: როცა თედო რამეს იტყვიდა და სატკირლად პირს დაადებდა, მოხუცი თვალებში ჩახედვდა, სიცოცხლე აიტეხდა, გამაზნებებდა... ჰოდა, ამ დღითაც ილი-

მებოდა რეზო, ამტებს ხლებდა, კურკებს ღობის იქით ის-როდა... პაპას კი ჭიბუში შეუნახავს კურკები.

— ასეთი კაცი არ მოყვდება, არა! — შემოესმა სალო-მეს ხმა რეზოს.

როგორ თუ არ მოყვდება, აქი წელან თქვენს, მოყვდაო, იტერის კიდევ... რეზოს ტანში შერაბტილმა დაუარა, კარს მოსცილდა და მამასთან ურთადა.

— მამი, რად უნდოდა პაპას ატმის კურკები? — ეცი-თხებოდა მამას რეზო, თან ცალი თვალით მიცვალებულს გასკეტროდა.

პაპა თელო ტახტზე იწვა, ახალი შავი სატინის ხალათი ეცვა. საკინძვე თეთრი დღობი მიჯრთი შეეკრათ. პაპა კი მუშად საკინძვასწილი დადიოდა და ილიმებოდა. ახ-ლაც ილიმებოდა, ისე იწვა ტახტზე, თითქოს ტბილ სიზ-მარს ხედვდა და ილიმებოდა.

— ალბათ უნდა დაეთესა, შვილო... — თქვა მამამ და თვალქვეშ ხელა ამოსიხა.

„ზო, ამ კურკებს პაპა თელო გაზაფხულზე მიწაში ჩაფ-ლავდა. მერე ატმის ხეები ამოვიდოდნენ, გაიზარდებოდნენ, ვარდისფრად აყვავდებოდნენ, დაისხამდნენ, დამწიფდებ-ოდნენ... ხეების ჩრდილში პაპა თელო და მისი შვილი-შვილები ჩამოსხდებოდნენ, გაიხარებდნენ.

ალბათ პაპა თელოც ამას ფიქრობდა, როცა ატმის კურ-კებს ჭიბუში ინახავდა?

თუცა არა... მან ჩარვად იცოდა, რომ ვეღარ შეესრუ-ბოდა ატმის ხეების ვარდას. ამ ატმის კურკებს კი მა-ინც ინახავდა სათიფლად. როგორც ჩანს, სიყვდილის წი-ნაც ხალხისთვის ფიქრობდა პაპა თელო.

მოყვდა პაპა თელო...

რეზოს კი ეცნა, მუდამ, მუდამ იცოცხლებდა. ახლა ის ყველას დაავიწყდება.

— უტეა რეზოს ქვითინი წასვლა.

— არ მინდა, არ მინდა... რად მოყვდა პაპა თელო!

— გაჩუღე, შვილო, — დაუყვავა მამამ, — პაპა თელო მუდამ იცოცხლებს ჩვენს გულში... ჩვენ ამ კურკებს დაე-თესავდა და მის სურვილს შევასრულებთ. ატმის ხეებსაც მის სახელს დავარქმევთ!

რეზო ცრემლებს იწმენდა, იწმენდა, მაგრამ მაინც ჩამოსხიოდა ცრემლები. მას უხაროდა, რომ პაპა თელო მის გულში იცოცხლებდა.

პაპა თელო ილიმებოდა, ახალი ტანსაცმელი ეცვა, თით-ქოს ძინა და ტბილ სიზმარში აყვავებულ ატმის ხეებს ხედავდა.

გიორგი შაბუაშვილი.
1957 წ.

ტ რ ა ნ ს ნ ო ი ა რ ს კ ი ს ჰ ა ნ ს ი ს ბ ლ ა რ ი ნ ე ა ნ ი ს მ ო ვ ა შ ა უ რ ო ბ ა

თანამედროვე პირობათა კარგად დასაქორდათ, როცა კრასნოიარსკის ჰესის ტურბინებს აპროექტებდნენ და აგებდნენ.

208 000 კილოვატი სიმძლავრის ტურბინის ბორ-ბლის დიამეტრი 7,5 მეტრია, წონა კი — 250 ტონა. ცხალი, ასეთი ზომისა და წონის ტვირთს რკინი-გზით ვერ გადაიტანდნენ. გადაწყვიტეს წყლის გზა ესინჯათ და აი, სავანგებო, რუსებიან გზაზე, სა-ვანგებო აგებული, მრავალფეხიანი ბაქინიანი ვა-გონი შეაყენეს, ზედ ტურბინი აიტანეს და ზღვაში მიიტანეს. იქ ტურბინი გემზე გადაიტანეს და გემმა 30 დღის შემდეგ, თეთრი ზღვის არხის, თეთრი ზღვის, ჩრდილოეთის სახლვაო გზის და ენისის გავლით, მვირფასი ტვირთი მშენებლობამდე მიი-ტანა. ასე გადაიტანეს სხვა ათი ტურბინიც.

გ ა მ ი რ ა ლ ს ე ზ ა ზ მ ი ც უ რ ა ბ ე ს

ვაკე აღვიღებში, დიდ მდინარეებზე ელექტრო-სადგურების აგებისას, ნაოსნობის პრობლემები არის ხოლმე გადასაჭრელი — ბეტონის კაშხალი ხში

ყრულ ჰექტავს მდინარის კალაპოტს. წინათ, ჩვეუ-ლებრივ, ასეთი შემთხვევის დროს რაბებს აგებდ-ნენ ხოლმე (მაგალითად, მოსკოვ-ვილგის არხი). რაბები თავისებური კიბეა, რომლის საშუალებითაც გემი ან მალა ადის და ზემოთ მიჰყვება კალაპოტს, ან დაბლ. ჩადის და ქვემოთ მიჰყვება დინებას.

ასეთი პრობლემის წინაშე დადგნენ თანამედრო-ვეობის უდიდესი ელექტროსადგურის — კრასნოი-არსკის ჰესის დაროექტებისას. ზედა და ქვედა ბი-ეფთა შორის სიმაღლის სხვაობა 100 მეტრი იყო. ეს სიმაღლე რომ დაძლეულიყო, სულ უკანასკნელი, 4-5 რაბის მოწყობა მინც იყო საჭირო. ინჟინრებმა თამამი პროექტი წამოაყენეს: რაბი კი არა, და-ქანებული გემთაშვი მოვაწყობს. დოკანებულ, რელ-სებიან რკინიგზაზე ნება-ნება მომარობს წყლით სავსე ვიგანტური ჩანი, ჩანში გემი ტვიტოვებს. ჩა-ნი რაბის უმაღლეს წერტილს მიაღწევს და მერე ასვე ნელ-ნელა ჩაქმდება. დაბლა, მანამ, ვიდრე ჩა-ნი მდინარის დონეს არ გაუთანასწორდება.

გემთაშვის აგება გაცილებით იაფი ჯდება, ვიდ-რე რაბებისა. მას შეუძლია 2000 ტონა წყალწყვის გემი აიტანოს მალა. წყლიანად და გემიანად, ჩანი 6000 ტონას იწონის. ატნის (ან ჩატანის) მთელი ციკლი საათისა და ოც წუთს გრძელდება. აქაც დროის დიდი ეკონომიაა.

გიორგი
შუბისი

ჰაინც ჰოფმანის უბოძახი

ერთხელ სკოლას ეკრძეფული ახალგაზრ
აგზისი ოფიცარი, უფროსი ლეიტენანტი
ჰოფმანი სტოპრად იფიხი. ოფიცარი მოს-
წავლევას თავის საჰმანოზის შასახაზ
მოუთხრობდა. უძებ კაზინა შეაინცა:

— რა პაროფისიას ბრანდბით?
— მი დწრბალი ვარ! — უპასუხა ჰოფ-
მანმა. — ეს ხელოხა ლაიციზმი ვის-
წავლეს... სწორად იმ ბაჰვიანი ივანე!

— ვინ ივანე? — ცნობისოვაჰარა-
ოხაჰ სწინა მოსწავლევას. ახანაბი
ჰოფმანი ჩაჰიარდა... — ჩინი მხოზარე!
იღოღე ახლაც არ ვიცი, ნაშვილად
ივანე ვარჰა თუ არა...

მატარაი ლ. ზარაფიზილი

ჩვენ თითქმის არც გვესმოდა, თავჩაქინდრულები ვგუშა-
ობდით.

მამაჩემი სწავებს უსაყრებ

იმხანად ქალაქ ლაიპციგში, ოსტრტარსეს 105-ში მდებარე
ქ. პ. ფრიკეს სამშენებლო საწარმოში ვსწავლობდი. ჩვენ ჰიტლ-
ერული ვერმანტის საბარაკო ნაწილების აგება გვევლეებოდა.
სამშენებლო ტყვეებს აუტანელ პირობებში უსდებოდათ ყოფ-
ნა. მათ მცირე ულუფას ურიგებდნენ და ყოველდღიურად თქე-
ვსმეტ საათს ამუშავებდნენ. საწყლებს ტანსაცმელსაც კი არ
აძლევენ. შუადღით, ხანმოკლე შესვენებისას, წყალ-წყალა
შეჭამანდს ჩამოურიგებდნენ და სულ ეგ იყო! ისინი ბარაკებში
ჰყავდათ გამომწვევდულები და მკაცრ მეთაფაყურეობას უწე-
დნენ. ჩვენთან ზურაგის ფრონტის დაგეღებით თითქმის ყოველ-
დღე მოდიდა ბატონი შტრაინერი. როგორც კი საბჭოთა
ტყვეებს მოჰკარავდა თვალს, მანინვე დაიდრიალებდა ხოლმე:
ჯერ არ ამობდომიათ სული ამ ბოლშევიკ გველის წიწილებსაო
და შეუტეგდა: მიდით, მიდით! იმუშავეთ, თქვე ძალღისშვილე-
ბო, თქვენა!

ერთხელ ჩვენებს ყველაფერი ვუამბე. მამაჩემი კომუნისტი
იყო და არსად მუშაობდა. ნაცისტებმა თქვეს: ღირსი არ არის.
სახელმწიფომ მასზე იწრუნოსო. როცა მამას საბჭოთა ტყვეების
ამბავს ვუყვებოდი, ყურადღებით მისმენდა. — რამდენი საბჭო-
თა ტყვეა თქვენთან? — შეითხა ბოლოს.

— ორმოცდაათი, — ვუპასუხე.
მამა ჩაფიქრდა.

— ჰაინც, შესძლებ, ტყვეებს რაიმე გადასცე? — მკითხა მა-
მამ. თავდაპირველად შეგეშინდა. საბჭოთა ტყვეებთან ურთი-
ერთობა სასტიკად იყო აკრძალული. ამასაც რომ თავი დავანე-
ბოთ, ამა სედ უნდა გადამეცა? იქნებ საშრობ საამქროში მოვა-
ხერხო? — გაიმოღვა გონებაში. აქ ახალდაწებებულ ფიცრებს
ამრობდნენ ხოლმე. უფანჯრო და თონესავით გაგარვარებულ
საამქროში აუტანელი იყო მუშაობა. შტრაინერის განკარგულე-
ბით, ეს მონური საშუაო „რუსების ბრბოს“ უნდა შეესრუ-
ლებინა.

სამი დღის შემდეგ მამამ ჩვენს პატარა ოთახში გამოყვანა.

მაგიდაზე პური, მარილი, სამი კოლოფი სიგარეტი და ასანთი ქლაბა.

— ამხანაგებმა გადაწყვიტეთ, ტყვეებს დავეხმაროთ, ამჟერად მხოლოდ ამის შეგროვება შეეძლებოდა! — მიიხრა მამამ. უცებ უჩვეულო სიბოთ ვიგრძენი. მამაჩემი ტოლივით მელაპარაკებოდა, თითქმის მეც მათი ამხანაგე ვყოფილიყავი.

— იცოვრე, წინდახედული უნდა იყო. შტრაისხერი ღვარძლიანი ნაცისტია. პაულ მასალს, შემს ათისთავს მოერიდე, სანდოა თუ არა, არ ვიცი. — მამამ ჩემი ხელი მკერდზე მიიღო და მიიხრა: — ჩვენ მოვალენი ვართ დავეხმაროთ...

შხვაპარა სურვს საყმარო

მეორე დღეს პროდუქტები წავიღე. ჯერ გარდერობში შევიხანჯე, მერე კი, ფიცარებს შორის ჩავხეიღე. ერთი სული მქონდა, ვიდრე სააქმროში მასალას მოიტანდნენ, წუთები საათებად მეჩვენებოდა. ტყვე, რომელსაც ფიცები მოჰქონდა, ბრეც და ამოვანი იყო. ჩამოიარა თუ არა, ფუთა ფიცებიდან გამოვაძევი, ხალათქვეშ დავხეიღე და სამხრეთ სააქმროში შევფერვი. ჩვენ ორს მებტ არავინ იყო. ტყვე განცვიფრებული შემოემცქეროდა. — მამაჩემი კომუნისტია! — ვუთხარი და ფუთა ხელში მივაჩრე. — შენითვის და შენი ამხანაგებისათვის! — ტყვემ გამომცდილი თვალები ჯერ მე მომაპყრო, მერე კარებისაკენ მიიხედა, ფუთა სწრაფად ჩაიტენა უბეში და დამარცვლით წარმოიქცა: გ-მ-ა-დ-ლ-ო-ბ-თ! მეც აღარ დავაყთვე: — მე ჰაინცი ვარ, შენი მეგობარია! გვისმის? მან თავი დამიქნია, მაგრამ მანინც განცვიფრებული შემოემცქეროდა. მერე კი ხელი გამომიწოდა და დამტეხული გერმანული მიიხრა: — მე ივანე! შენ ჩემი ბრად, ძმა!

თავი დავუკარი, სწრაფად ჩემი სარანდავი ჩარხისაკენ გაპირებდი გაქცევას, რომ გზაზე პაულ მასალსი გადამეღობა. — აქ რას აკეთებ? — დამიღრიალა მან. მიმისაგან ენა დამეხდა. — სამს... რობში... აი... რა ჰქვია... ფიცარი ჩამოვიღე... უცებ სასრობიდან ტყვე გამივიდა. ცეცხლზე ნავთი გადამესხა, მაგრამ მან ათისთავი დიანაზა თუ არა, მყისვე პირი იბრუნა. ხალათი ოდნავ გამოიბურთა. მასალსმა ჯერ მე შემომხედა, მერე ივანეს გახვდა, თითქოს მეც იდა, თვალმოჭურტული შემომცქეროდა. — წაერთიე, შენს საქმეს მისხდე! — დამიღრიალა განრისხებული. ისე მოფუსვი, უკან აღარ მომხედავს. ათისთავი შემოტრიალდა, დარბაზის ბოლოს, ხის ჯიხურისკენ წავიდა და ჭრილით შეაღო კარი. ივანესთვის თვალი რა მომიცილებოდა. პირველად ეხედებოდა გალიმბელუს. იმ დღიდან მოყოლებული ივანესთან კვირამი ორჯერ მიმქონდა საჭმელი, წამლები, საცვლები. მარილი და სიგარეტები. მამაჩემი სულ ჭკუას მა-

რიგებდა, ფრთხილად იყავიო. ივანე დღითი-დღე გერმანულ ენაზე იწაფებოდა. უკვე გარკვეულად მეუწყნებოდა. ხალაზე მე და ჩემი ამხანაგები დიდად მადლობლები ვართ გერმანული კომუნისტებისათ.

გადავიღე კაპა

ერთსულ, შინ რომ მივედი, დავინახე, მამაჩემი დახრილიყო და უურადღებით უსმენდა რადიომიმღებს. ვერც კი გაიგო ჩემი მისვლა. ყური ვცვევტიე. რადიომიმღებიდან ჯერ ზარების რეკვა მოისმოდა, მერე კი ძლიერი, შთამაგონებელი ხმა გაისმა: „გოვორიტი მოსკვა... გოვორიტი მოსკვა...“ შემდეგ ქალმა დაიწყო ლაპარაკი გერმანულად: „ლაპარაკობს მოსკოვი...“ „ლაპარაკობს მოსკოვი...“ მამაჩემმა რადიომიმღების ხმას დაუწია. ახლად შევნიშნე: მაგიდაზე ფურცელი ედო და რადიოს გამალებით იწერდა: რადიომიმღებში მამაკაცის ხმა მოისმოდა: „დღეს ძღვემოსილი წითელი არმიის ნაწილებმა დაამარცხეს ფანისტო გენერალ-ფელდმარშალ პაულუსი და აიძულეს დანებებულიყო! სტალინგრადი კვლავ საბჭოთა არმიის ხელშია!“ მამა მოსცლიდა რადიომიმღებს. ფანქარი მაგიდაზე დადო და თვალუბრებულად რამდენჯერმე გაიმეორა: მათ დაამარცხეს ესეიქი ეს უკვე გადამწყვეტი ბრძოლა!

მამამ ახლად შემამჩნია. ერთხანს უხმოდ შემომცქეროდა. მერე კი ისეთი ხმით, როგორითაც დიდსა და ბედნიერ ამბავს იტყვანდა ხოლმე, მიიხრა: — წითელმა არმიამ სტალინგრადთან ფანისტები დაამარცხა. ახლა ის შეტევაზე გადმოვა და მერე, ჩემო ბიჭო, ფანისტს დავამარცხებთ და თავისუფლებას მოვუპოვებთ. — მან მკლავი მხარზე შემომხვია და მიმიხიდა, — და ჩემო ბიჭო, ჩვენც იატაკქვეშეთიდან ამოვალთ...“

მამამ ხელით მომიწინა თვალებზე მომდგარი ცრემლები და თავისი რხინანი ხმით იმედიანად მიიხრა: — ჩვენ უფრო

ახალი ცურვა

ცურვის შესწავლას რომ იწყებენ, ბავშვებს ყველაზე მეტად წყალში თავის ჩაყოფის, თვალის გახელისა და ამოსუნთქვისა ეშინათ.

თუ ზღვა, ტბა, წყალსაცავი ან მდინარეა ახლოს, კარგი და პატოსანი, ამას რა სჭობია (ცხადია, წყალი თხელი უნდა იყოს, საცურაოდ გამოსადეგი). თუ არა და, შონაც შეგიძლია შეეჩვიო წყლის უჩვეულო გარემოს და ისწავლო ცურვის ანბანს.

აბაზანა წყლით იმ დონემდე აავსე, რომ მჯდომარეს წყალი მკერდამდე მოგწვდეს.

საწყისი მდგომარეობა ასეთია: ჩაიოქე, ჩაქეი და ხელები მუხლებზე დაიდევ (ნახ. 1). ვარჯიშის დროს არამც და არამც არ ჩამოსვდა ხელები სახეზე, მხოლოდ პირით ჩაისუნთქე და ამოსუნთქე.

1. წყალში ჩაპვინთვა: ურთუო არ იქნება, თუ პირველ 3-4 ვარჯიშს სუნთქვით ვარჯიშს მოახმარ. ისწავლე სუნთქვის შეჩერება 10-15 წამით

(წყალში ჩაუყვინთავად), მერე, მიიღე საწყისი პოზა, ჩაისუნთქე, თვალი დახუჭე და 5-10 წამის მანძილზე სახე წყალში ჩამადე. თუ ეს ვარჯიში სამჯერ-ოთხჯერ კარგად გამოგივიდა, გაართულე — წყალში თავი ჩაუვი და სუნთქეც 5-10 წამით შეაჩერე. (ნახ. 1).

2. წყალში თვალის ბახმლა. ჩაისუნთქე, წყალში ჩაუყვინთე და თვალი გაახილე. წყალში თუ თვალის გახელას ვერ შეეჩვიე, ცურვისას ორიენტაცია გაგვირღვება.

კარგი იქნება, თუ აბაზანაში წინაწარ ჩაურთე ქანქებს ან სხვა რაიმე საგნებს მოძებნი და ამოიღებ.

3. წყალში ამოსუნთქვა. მამ. ამ ვარჯიშის დაწყებამდე შეიტლება ნიკაპი წყალში ჩაყო და, ჩაის რომ უბრავეს ხოლმე, წყალს ისე შეუბერო. გაიმეორე 6—10-ჯერ. შემდეგ მღრმად ჩაისუნთქე, სახე წყალში ჩამადე და ნელ-ნელა ამოსუნთქე.

ამ დროს უნდა იარაღზე ბუ-შტულები ზედა განხდეს. ეს ვარჯიში 6-10-ჯერ შესარულე. და ბოლოს, ღრმად ამოსუნთქე და თავი ჩაუვი, თვალი გაახილე და ძალუშად ამოსუნთქე, თან უტყვირე, როგორ აღის ზემოთ ბუ-შტულები.

ამ ვარჯიშის ათვისების შემდეგ წყალში ამოსუნთქვა უნდისუდ 10—20-ჯერ მაინც უნდა სცადო. (ნახ. 3).

4. სუნთქვა პრელო. თან მართლაც ეს ვარჯიში ხელს შეგიწყობს, იოლად აითვისო კროლით ცურვა. (ჩვეულებრივ, ცურვის შესწავლას კროლით იწყებენ ხოლმე).

მიიღე საწყისი პოზა, თავი მარჯვნივ ისე მიპარუნე, რომ მარცხენა ღოყა და უური წყალში გქონდეს დამალული. ღრმად ჩაისუნთქე, სახე წყალში ჩამადე წარბებამდე, (თვალები დაა) და ნება-ნება ამოსუნთქე, ეს ვარჯიში 6—10-ჯერ შეასრულე.

ახლა ეს ვარჯიში შებრუნებითაც ისწავლე.

უხეჩი

ლიცეუმი

ტ ა ი კ ი

პირველი მუშაობა

ცნობილი ამერიკელი მწერალი ჰერმან მელვილი (1819-1891) მრავალი

წლის განმავლობაში მელვილი იყო. 1842 წლიდან მსახურობდა ვესპოტანანდორო გემზე, რომელიც წყნარი ოკეანის წყლებში დატურავდა; ბოლოს ვერ აიტანა კაპიტანის სასტიკი მოპყრობა და მარკოსის ერთ-ერთ კუნძულის ნავსადგურში გემიდან გაიქცა. ხმელით-ვე დარჩენილი ტყვედ ჩაუვარდა ადგილობრივ მკვიდრთ. ეს შემთხვევა და კუნძულის ნაყოფიერ ველებზე მცხოვრები ტაიპის ტომის ხალხთან ნანახი თუ გაგონილი დაედო საუფუძვლად ამ წიგნს.

ს ა მ ი მ ო თ ხ რ ო ბ ა

მასპიტინე ბაბაშვილი
ცნობილი ქართველი მწერალი ევატერინე გაბაშვილი გვიხატავს გლი-ხების მძიმე, გაუხარედი

ცხოვრებას ოქტომბრის რევოლუციამდე. ოსტატურად ავყვირს მათ დატა; შშიერ-ტიტველ შვილების სასუქვარ ოცნებებსა და ადრე დამთავრებულ ბავშვობას.

ს ა მ ი მ ო თ ხ რ ო ბ ა

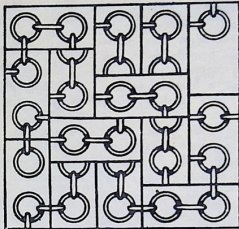
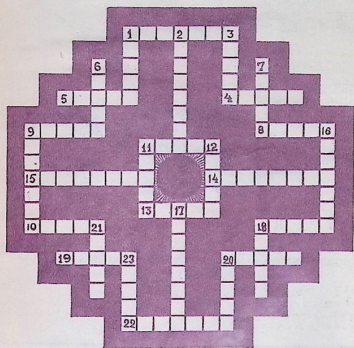
დაწყებითი ძეგავი

გადახაზეთ ეს ნახაზი სქელ ქალაღზე და დაქერით მართლუთხეღებად. ნაქრები ისე დააღაგეთ, რომ შეწყვი შეიკრას.

- ვერტიკალურად: 1. გარეული ცხოველი; 2. მწვანლის სახეობა; 3. ხილი; 4. სახელმწიფო ევროპაში; 7. ზღვის ფრინველი; 9. მგალობელი ფრინველი; 11. მდინარე ევროპაში; 12. მდინარე ჩინეთში; 16. ქალაქი სსკ-ში; 17. მდინარე ევროპაში; 18. ფრინველი; 20. ქვეყანა; 21. შეიარაღებული ძალი, ანუ? 23. კამფეტის სახეობა.
4. წლიწადის თვე; 5. საბრძოლო მანქანა; 8. მათრიკალეთის ქედზე; 9. ოთახის ყვავილი; 10. ლენინური ყვავილი; 13. სახელმწიფო აზიაში; 14. სახელმწიფო ევროპაში; 15. ქალაქი ბალკანეთის ნახევარკუნძულზე; 18. მრავალფეხა მწერი; 20. ფრინველი; 22. სახელმწიფო აზიაში.

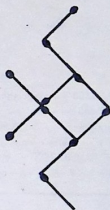
ჰორიზონტალურად: 1. ერთ-ერთი დისციპლინა;

ბიბინო ჯანაზაშვილი, დოცის საშუალო სკოლის VI კლასის მოსწავლე.

თასსატბინი

ასანთის ათი ღერით შეადგინე ასეთი ფორმის ფიგურა და 3 ღერის გადაადგილებით მიიღე ამ ფიგურის შეზღუდული სახე.

მანანა გომეზაშვილი, ქ. ბოლნისის რაიონის, ორბელიანის სახ. საშუალო სკოლის IX კლასის მოსწავლე.

თასსატბინი

ქალარაკის მხედრის სვლით წაიკითხე ერთი ტაბეი ვაჟა-ფშაველას ლექსისა „მხედრების სიმღერა“.

	ა	ე	ლ	დ	თ	თ
ო	ბ	ს	ა	რ	ო	ც
ი	ვ	ნ	ე	ღ	ვ	ნ
ე	შ	ა	ვ	ი	ა	რ
ა	ც	ც	ა	რ	ღ	ა
მ	ც	ს	ს	ე	თ	რ
ვ	ნ	ი	ე	მ	რ	ყ
ა	ვ	ს	ნ	ე	მ	ვ
შ	ს	ბ	ი	ს		

თოთარ მირზაშვილი, გორის რაიონის სოფ. მეჭვინხევის სახ. სკოლის მოსწავლე.

პესხი № 5-ში მოთავსებულ ქროსკორღზე

ჰორიზონტალურად 1. ატამი; 3. ორანი; 5. ალუი; 7. ქენივა; 9. კაჟაბი; 10. იაღონი; 12. სით; 13. ოსი; 15. იტალია; 16. კიო; 18. ობი; 20. გვრიტი; 21. მილანი; 23. ლაგავი; 25. მალა; 26. კატა.

ვერტიკალურად 1. აკაკი; 2. ისარი; 4. ამერღვა; 6. არაბეთი; 8. იაპონია; 10. იალღუბი; 11. ოთხი; 12. სკოლო; 14. ზამზახი; 16. კოლო; 17. ორბი; 19. „თბილისი“; 22. ლაგავი; 24. არალი; 27. ონი; 28. კეი.

წატურმობტი.
ხათუნა ონიანაი

პონეპეონა

პეონეპეონა

მომეპეპე
მომეპეპე

სოფრო
ცაპაპე

თბილისს
24-ე ხაშ.
სკოლის V კლასი.

პიონეპეპეპეპეპე

პეპეპეპე
ღათო სოფტარია
თბილისს 57-ე
ხაშ. სკოლის IV კლასი.

წითელკუდა

თაბარ
მამუხაშვილი

78-ე ხაშ.
სკოლის
IV კლასი.

